

HARD WERKEN, GOED LEVEN

Het plan voor Rotterdam

Verkiezingsprogramma Gemeenteraad
Rotterdam 2026-2030

INHOUDSOPGAVE

Een bruisende economie en klaar voor de toekomst

Rotterdam: de economische motor van Nederland	11
Een haven voor onze welvaart, vrijheid en economische onafhankelijkheid	14
Energie	15
Arbeidsmarkt, Werk en Inkomen	10
Een bruisend Rotterdam	16
Evenementen en festivals	18
Cultuur maakt het leven leuker in Rotterdam	18

Wonen in Rotterdam

Meer woningen door meer nieuwbouw	21
We bouwen de juiste woningen	22
We gaan de hoogte in	24
Meer ruimte voor studenten	25
Betaalbare erfpacht	25
Goed onderhoud van fundering bestaande woningen	26
Van een grijze naar een groene waterstad	26
Afvalplan: Operatie Singapore-schoon	28

Veiligheid in Rotterdam: stevig optreden voor een veilige stad

Alledaagse Veiligheid	31
Vrijheid en veiligheid voor iedereen	32
Aanpak voetbalhooliganisme	33
Online wangedrag heeft offline consequenties	34
Geweld achter de voordeur	34
Intelligent cameratoezicht	36
Zware criminaliteit & ondermijning	37
Jeugdcriminaliteit	38
Radicalisering	38
Dakloosheid	39
Aanpak verkeersasos's	40

Mobiliteit

Een goede doorstroming van de stad	43
Bruggen en wegen	44
Luchthaven	45

Sociaal domein

Immigratie en integratie	47
Armoede	48
Sport voor een sterke saamhorige stad	49
Onderwijs	51
TU Delft - Campus Rotterdam	52

Zorg

Zorg: we staan klaar voor mensen die het echt nodig hebben	55
Jeugdzorg: terug naar de basis	55
Wmo en wijkteams: dichtbij, doelmatig en zonder rompslomp	56
Kwetsbare Rotterdammers: ondersteuning op maat	56

Een kleine, krachtige en effectieve overheid

Sterk en efficiënt bestuur	59
Gezonde en betrouwbare gemeentefinanciën	61
Wijkraden	61

Inleiding

In onze stad, Rotterdam, moet het leven goed zijn. Daar werken we hard voor. Wij Rotterdammers doen dat allemaal op onze eigen manier. De een als ondernemer, de ander als politieagent, weer een ander als betrokken opa of oma. Al die harde werkers verdienen een stadsbestuur dat in woord en daad aan hun kant staat en voor hen opkomt. Hoewel het echte levensgeluk zit in wat mensen zelf doen en presteren, is het stadsbestuur nodig om te zorgen dat wij hier met z'n allen in vrijheid, veiligheid en welvaart kunnen leven. Dat geldt zeker in een tijd als deze.

Voor ons, de Rotterdamse VVD, is altijd duidelijk geweest wat de opdracht is: onze stad ontwikkelen van een plek waar getob de boventoon voert, tot een plek waar het goede leven de norm is. Alleen al in de laatste twee bestuursperiodes hebben wij de ontwikkeling van de Rijnhaven op gang gebracht, de ingrijpende vergroening van de stad vormgegeven, de nieuwe brug tussen Kralingen en Feijenoord mogelijk gemaakt, de buitenruimte grootschalig opgeruimd en gerepareerd, meer Rotterdammers dan ooit weer naar werk geleid en gezorgd dat de rekening voor gemeentelijke financiële tekorten niet bij huiseigenaren is neergelegd. Naast dit soort grote ontwikkelingen zijn wij altijd opgekomen voor de mensen die vooruit willen, maar worden tegengewerkt. Of dat nou komt door stomme regels, ambtelijke hindermacht, of door geboefte. Wij zijn trots op onze grote bijdrage aan de vooruitgang van onze stad.

Wij beseffen als geen ander dat er nog veel werk te doen is. Doordat politiek Den Haag te lang heeft gewacht met het doorhakken van grote knopen, zijn ook in onze stad de problemen door migratie, drugscriminaliteit en verslechtering van het ondernemersklimaat gaan dooretteren. We zien bijvoorbeeld steeds meer daklozen en overlastgevend gedrag op straat. We zien dat te veel jonge mensen in de greep raken van criminele bendes. En we zien dat de schwung uit onze economie dreigt te raken.

Er gaat heel veel goed, maar tegelijkertijd is het grote optimisme dat recent nog heerste, bij veel Rotterdammers omgeslagen in bezorgdheid en ergernis.

Het glas is voor ons, als geharnaste liberalen, halfvol. In dat halfvolle deel zit de oplossing. Wij zien een geweldige stad vol ambitieuze en

getalenteerde mensen. Al die harde werkers zorgen voortdurend voor vooruitgang, in het klein en in het groot: door vanuit de uitkering weer aan het werk te gaan, door baanbrekend onderzoek te doen of door een bedrijf te laten groeien. De grootste opgave die we de komende jaren hebben en de manier om het optimisme weer terug te brengen, is door meer van die vooruitgang in Rotterdam te houden. Dat gebeurt nu nog te weinig. Harde werkers vertrekken naar randgemeenten. Bedrijven maken de volgende schaalsprong ergens anders. Het is aan ons om te zorgen dat zij dat voortaan wel in Rotterdam willen en kunnen doen. Door te bouwen aan een sterkere economie, veiligere wijken en meer woonruimte.

Met dit programma pakken we de indrukwekkende vooruitgang van onze stad weer op en brengen die in een hogere versnelling. Het is meer dan een thematisch ingedeelde groslijst van politieke standpunten, zoals verkiezingsprogramma's vaak zijn. Ons programma is een plan met concrete doelen en zoals van de VVD verwacht mag worden: met een financiële doorrekening. Ons plan is uitvoerbaar en realistisch.

Economie

Rotterdam is een stad van doeners, van mensen met ambitie en doorzettingsvermogen. Het is een stad waar werken loont en waar we elkaar aanmoedigen om het beste uit jezelf te halen. Daarvoor is een sterke economie cruciaal. We zien positieve ontwikkelingen, zoals minder mensen in de bijstand en stijgende inkomens. En we zien dat Rotterdam steeds bruisender en mooier wordt. Maar we zijn er nog niet. We willen dat grote bedrijven niet alleen blijven in Rotterdam maar ook sneller kiezen voor Rotterdam.

Wij willen dat er voor alle Rotterdammers banen zijn waarmee ze een fijn leven kunnen opbouwen. We bereiden onze economie voor op de toekomst en investeren in technologische innovatie in de haven en onze industrie, maar we kijken ook breder dan onze haven. We maken heldere keuzes voor de sectoren waar Rotterdam zich - naast de haven - op gaat richten: medische technologie, 'nieuwe energie' en de (circulaire) maakindustrie.

We hebben daarnaast te maken met maatschappelijke uitdagingen, zoals hoge energiekosten, een overvol stroomnet, de stikstofcrisis, een personeelstekort en ruimtegebrek. We zouden geen Rotterdammers zijn als we er, ondanks deze uitdagingen, onze schouders niet onder zouden zetten. Samen laten we de welvaart in Rotterdam groeien, houden we de haven sterk en zorgen we voor een bloeiend bedrijfsleven waarin ondernemers banen creëren voor Rotterdammers.

De overheid maakt geen economie, dat doen bedrijven. De overheid moet wel zorgen voor de juiste randvoorwaarden: minder regels, sneller verlenen van vergunningen, meer bedrijfsruimte, goede bereikbaarheid, betrouwbare en goedkope energie, een beter financieringsklimaat en

een betrouwbaar bestuur. Daarom investeren we in onze economie en denken we nu al na over hoe Rotterdam over twintig jaar zijn geld verdient.

Want Rotterdam moet weer de Nederlandse banenmotor worden die de stad ooit was.

Wonen

Het woningtekort houdt de gemoederen flink bezig. Aan goede plannen geen gebrek, maar in plannen kan je niet wonen. We moeten dus vooral bouwen, bouwen en nog eens bouwen. En juist van dat laatste is er de afgelopen periode minder terechtgekomen dan nodig is. Het bouwtempo in Rotterdam moet omhoog en dat kan ook. We moeten woningen bouwen die passen bij wat mensen willen. Meer mensen moeten kunnen doorstromen,

bijvoorbeeld als ze meer gaan verdienen, door ouderdom gelijkvloers willen wonen of als de gezinssamenstelling verandert. Om die doorstroom op gang te krijgen willen wij bouwen voor de midden- en hogere inkomens. Rotterdam heeft relatief veel sociale huurwoningen. We kiezen daarom voor het gelijk houden van het aantal sociale huurwoningen, dat we in samenwerking met de corporaties inzetten om de doorstroom te bevorderen.

We kunnen in Rotterdam slimmer gebruikmaken van de ruimte door te verdichten. Door dichtter te bouwen, met ruimte voor ontspanning en inspanning, ontstaat een stad waar wonen, werken en leven in balans zijn. Dit draagt bij aan een bruisende stadseconomie. Goede bereikbaarheid en mobiliteit zijn hierbij cruciaal. We moeten hoger bouwen, niet dorps maar stads en niet vier lagen maar acht. En om het ruimtegebrek voor bedrijven echt aan te pakken moeten we ook durven praten over een Derde Maasvlakte.

We kiezen voor ambitie en halen de rem eraf.

Veilig

Wij willen dat iedereen zich veilig voelt in onze stad. Er zijn nog grote problemen om op te lossen en daarom blijven we ook de komende vier jaar fors investeren in onze veiligheid.

Er is geen plek voor intimidatie en asociaal gedrag. Iedereen moet zich vrij en veilig voelen: thuis en op straat. Dit betekent dat we zero-tolerance tonen voor asociaal (rij) gedrag, (straat)intimidatie en (straat)terreur. Het is de taak van de overheid om duidelijke grenzen te stellen en onze normen te bewaken. Gedrag dat mensen aantast in hun veiligheid of gevoel van veiligheid pakken we aan. Goede handhaving begint bij genoeg goede en gemotiveerde handhavers. Daarom investeren we daar stevig in. We breiden het aantal handhavers uit, verhogen hun salarissen en zorgen ervoor dat handhaving niet langer een van de sluitposten op de begroting is.

Veiligheid moet topprioriteit zijn. Altijd.

We treden keihard op tegen criminaliteit. Ondermijnende criminaliteit vormt een directe bedreiging voor onze stad. Explosies, schietpartijen, drugscriminaliteit: we accepteren het niet. Deze vormen van criminaliteit beroven Rotterdammers van een goed leven. Hoe kun je genieten van al het moois dat onze stad te bieden heeft als je moet vrezen voor schoten en explosies.

Kinderen verdienen het om in een veilige buurt op te groeien. Ze moeten kansen krijgen en niet worden meegezogen in een crimineel leven vol snelle verleiding en kortstondig gewin. We zien dat ondermijning vaak samenhangt met werkloosheid, armoede, taalachterstand en ongezonde levensstijlen. In wijken waar perspectief ontbreekt, groeien de verleidingen van de criminaliteit. Die neerwaartse spiraal moeten we doorbreken.

Wij pakken dit probleem aan met *een* dubbele strategie: perspectief bieden en een harde aanpak. Aan de ene kant investeren we in werkgelegenheid, de economie en in goede woningen. Aan de andere kant treden we keihard op tegen criminelen. We zorgen dat criminaliteit niet loont. We pakken alles af: het geld, de auto's, de netwerken. We sluiten winkels die worden gebruikt om geld wit te wassen en we ruimen drugslabs op. We laten jongeren ervaren dat een criminele weg altijd een doodlopende is.

Rotterdam moet een veilige, rechtvaardige stad zijn. Voor iedereen.

Ons perspectief

Waar willen wij staan na 4 jaar?

We bouwen 24.000 woningen en de stad verdicht in een hoog tempo. De capaciteit van het openbaar vervoer groeit mee en er zijn voldoende goede voorzieningen. Het leef- en vestigingsklimaat verbetert, de horeca en cultuur bloeien en studenten kiezen ervoor om na hun studie in Rotterdam te blijven wonen. Er zijn daar genoeg huizen voor en er is genoeg gelegenheid om te werken, want innovatieve bedrijven vestigden zich in het Merwe-Vierhavens havengebied (M4H), de Spaanse Polder en op de campus van het Erasmus MC. Steeds meer mensen verlaten de bijstand. Rotterdammers voelen zich veilig in onze mooie stad, omdat we ervoor hebben gezorgd dat het veiligheidsgevoel op straat is gestegen. Er zijn veel stadsprojecten gerealiseerd, de voorbereiding voor een Derde Maasvlakte is gestart, de TU Delft is geland in Rotterdam en we vergapen ons aan de

derde stadsbrug, die letterlijk vorm krijgt. Sterker nog: er wordt al gewerkt aan concrete plannen voor een vierde stadsbrug vanuit M4H richting Zuid.

Is dit toekomstmuziek? Nee, zeker niet, want de potentie van Rotterdam is enorm. Te vaak horen we waarom het niet kan en dat remt de ontwikkeling af. We moeten groots durven dromen en onze handen uit de mouwen steken om die dromen waar te maken.

Rotterdammers zijn kritisch, vooral op zichzelf en op hun eigen stad. Het betekent niet dat het niet goed gaat in Rotterdam, want we hebben hele goede stappen gezet, maar die houding

houdt ons scherp. Het zorgt ervoor dat we blijven bouwen aan een sterke, veilige en welvarende stad.

EEN BRUISENDE ECONOMIE EN KLAAR VOOR DE TOEKOMST

Rotterdam: de economische motor van Nederland

Hard werken, goed leven

In Rotterdam moet het leven goed zijn voor alle Rotterdammers die verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en hun omgeving. Vrijheid, veiligheid en welvaart zijn de basis waarop we samen een sterke stad bouwen. Dat vraagt om een economie die niet alleen banen oplevert, maar ook de kansen biedt om talent te ontwikkelen, dromen na te jagen en een toekomst op te bouwen.

De titel van ons programma “Hard werken, goed leven” verwoordt dit treffend. Hard werken hoort bij de Rotterdamse mentaliteit: aanpakken, doorzetten, je bijdrage leveren. Maar dat harde werken moet ook ergens toe leiden: een goed leven voor jezelf en je gezin, een fijne woning, gezonde wijken en de mogelijkheid om te ontspannen en te genieten van wat de stad te bieden heeft. Werken en leven versterken elkaar en juist daarin ligt de kracht van Rotterdam.

Daarom is een toekomstbestendige economie zo belangrijk. We moeten meegaan met veranderingen in de technologie, energie en werk, zodat Rotterdammers niet alleen nu een inkomen hebben, maar ook straks zeker zijn van kansen. Een economie die duurzaam en innovatief is, trekt nieuwe bedrijven en banen aan en zorgt ervoor dat de stad aantrekkelijk blijft voor de volgende generaties.

Een stad waar mensen de kans krijgen om hard te werken en goed te leven, is een stad die blijft groeien, vernieuwen en verbinden. Daar zetten wij ons voor in: een Rotterdam waar iedereen die verantwoordelijkheid neemt, kan rekenen op perspectief en kwaliteit van leven.

Rotterdam was ooit de banenmotor van Nederland en wij willen deze koppositie weer terug. Daarvoor zal Rotterdam veel meer moeten investeren in de economie. En dat begint bij de haven. Dankzij haar unieke ligging en ongeëvenaarde diepgang zal de haven ook in de toekomst de grootste schepen ontvangen en blijft zij een cruciale toegangspoort tot Europa. De haven blijft een spil voor handel, innovatie en werkgelegenheid.

Daarnaast moet Rotterdam verder durven kijken dan de bestaande sectoren. Daarom investeren we ook in medische technologie en in de economie van nieuwe energiebronnen, waaronder batterijen, waterstof en kleine kernreactoren.

Om daarin succesvol te kunnen zijn is nauwe samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen, het bedrijfsleven en start-ups onmisbaar. Een stad als Eindhoven laat zien hoe krachtig een goed functionerende triple helix kan zijn. Wil Rotterdam een toekomstbestendige economie bouwen, dan moet de stad nadrukkelijk investeren in deze samenwerking. Alleen zo kan Rotterdam de technologische vooruitgang, werkgelegenheid en duurzame economische ontwikkeling structureel versterken. De komst van Campus Rotterdam van de TU Delft biedt daarbij een historische kans om deze ontwikkeling kracht bij te zetten.

Het Rotterdamse stadsbestuur zal de economie moeten ondersteunen met goede keuzes, een duidelijke visie en effectief beleid. Denk aan intensieve marketing van de belangrijkste sectoren, minder regels, snellere vergunningverlening, meer bedrijfsruimte door herinrichting van bestaande terreinen en het versterken van de fysieke en digitale infrastructuur.

Rotterdam heeft de juiste uitgangspositie om de marktleiders van morgen te laten groeien. Wij gaan ervoor zorgen dat de lokale overheid niet in de weg staat, maar een betrouwbare partner vormt. We zijn er natuurlijk niet alleen voor de bedrijven die internationale ambities hebben, maar ook voor het vertrouwde midden- en kleinbedrijf. Deze zijn cruciaal voor het (stadse) leven. Wij staan voor een stadsbestuur dat werkt voor ondernemers en de ontwikkeling van (jong) talent. Wij vinden dat ondernemers moeten kunnen doen waar zij goed in zijn, zonder verstrikt te raken in regels en administratieve verplichtingen.

Daarom investeren we in de bereikbaarheid en de dienstverlening van onze gemeente, zodat ondernemers voelen dat ze de ruimte en het vertrouwen krijgen om succesvol te ondernemen in onze stad.

Onze acties:

- **Investering in ruimte voor bedrijven.** De Rotterdamse bedrijventerreinen hebben een stevige upgrade nodig, niet alleen in kwaliteit, maar ook in de bereikbaarheid en veiligheid. We richten daarom een speciaal investeringsfonds op, zodat we kunnen investeren in aantrekkelijke bedrijventerreinen waar bedrijven zich met trots vestigen.
- **Versterking van het cluster Economie van de gemeente Rotterdam en hervorming van Rotterdam Partners en Rotterdam Square.** De afdeling economie van de gemeente Rotterdam heeft een zeer beperkt budget, terwijl de noodzaak van een sterke afdeling groter is dan ooit. We versterken en hervormen daarom de afdeling en de uitvoeringsorganisaties Rotterdam Partners en Rotterdam Square (health tech), zodat zij voldoende mankracht (kwantitatief en kwalitatief) hebben voor hun taak: het creëren van de juiste randvoorwaarden voor een bloeiende Rotterdamse economie.
- **Samenwerking binnen de triple helix.** Rotterdam investeert in de triple helix - de samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen, bedrijven en starters - om innovatie te stimuleren en een toekomstbestendige economie te bouwen.
- **Introductie van het merk 'Made in Rotterdam'.** Zo maken we lokale duurzame technologie en producten zichtbaar via een kwaliteitskeurmerk en stimuleren we de Rotterdamse maakindustrie.
- **Clean Tech campus.** De Clean Tech campus op M4H en RDM wordt verder uitgebreid als een plek waar onderwijs, innovatie en ondernemerschap samenkomen.
- **Geen nieuwe regels.** Een nieuwe regel erbij betekent een oude regel schrappen. Onder aan de streep groeit het aantal regels niet. Daarnaast moeten nieuwe regels 8 jaar ongewijzigd blijven, zodat we als stad een betrouwbare en stabiele partner zijn.

- **Een plek voor Rotterdamse familiebedrijven.** We onderzoeken met familiebedrijven wat maakt dat zij al generaties lang succesvol kunnen ondernemen in Rotterdam en wat ze nodig hebben om dat nog lang te kunnen blijven doen.
- **Een opstap voor Rotterdamse innovatieve bedrijven in de start- en groeifase (start- en scale-ups).** Rotterdam is een goede plek voor innovatieve bedrijven in de start- en groeifase, maar met de (inter)nationale concurrentie is het cruciaal dat we blijven investeren in ruimte en talent. Daarom versterken we het ecosysteem voor innovatieve bedrijven in de start- en groeifase, in samenwerking met Up!Rotterdam, de universiteiten en InnovationQuarter en presenteren we een nieuwe naam "North Sea Tech Port Rotterdam".

North Sea Tech Port Rotterdam

Rotterdam was in 2024 #1 in Nederland als het gaat om zogenaamde deeptech investeringen en over de periode 2019-2024 #2, nipt achter Eindhoven. Met deeptech worden bedrijven bedoeld die zich richten op baanbrekende technische innovaties. De relatie met TU Delft is hierbij de doorslaggevende factor.

We doen het als Rotterdam in Nederland dus niet slecht, maar we lopen een internationale race. We concurreren met andere Europese steden, Azië en de VS. Het Draghi-rapport laat op dit vlak niets aan duidelijkheid te wensen over.

Rotterdam loopt steeds tegen drie grote problemen aan: er is te weinig talent, te weinig fysieke ruimte en te veel regels die belemmeren. Daarnaast werken de belangrijke spelers in de stad, zoals overheid, onderwijs, bedrijven en start-ups, nog niet sterk genoeg samen. Het zogenaamde ecosysteem is niet krachtig genoeg. Juist hier kan de gemeente een goede ondersteunende rol pakken.

Waarom Rotterdam de logische plek is voor een AI-Gigafabriek

Er komen 5 AI-Gigafabrieken in Europa. Niet iedere stad kan een AI-stad worden; daarvoor zijn belangrijke randvoorwaarden nodig: energie, data-connectiviteit, talent en toepassingskennis. Rotterdam voldoet volledig aan deze randvoorwaarden.

- **Elektrisch vermogen:** Zonder gegarandeerde toegang tot grootschalig, duurzaam elektrisch vermogen, kan geen enkele stad AI-infrastructuur dragen. Dankzij de nabijheid van grote windparken op zee en de haven als energieknooppunt is er grootschalig en duurzaam vermogen beschikbaar. Overbelasting van het stroomnet kunnen we vermijden door de stroomafname dicht bij de aanlanding te brengen.
- **Data-connectiviteit:** Rotterdam ligt op een Europees dataknooppunt met snelle verbindingen naar Londen, Frankfurt, Parijs en Amsterdam.
- **Bouw- en installatie talent:** Als haven- en industriestad heeft Rotterdam het vakmanschap om fysieke AI-infrastructuur - datacenters, koeling, netwerken - te realiseren.
- **AI-toepassingskennis:** Met de TU Delft, Erasmus Universiteit en Erasmus MC heeft de regio een sterke basis voor onderzoek, onderwijs en toepassing van AI in de zorgsector, logistiek, industrie, het onderwijs en de overheid.

De kracht van Rotterdam ligt in de combinatie van infrastructuur en kennis. Die combinatie maakt de stad uniek en de logische plek voor een Europese AI-Gigafabriek, gekoppeld aan een slimme, AI-aangedreven haven. De investering per fabriek wordt op 5 miljard euro geschat. De Europese Unie neemt een substantieel deel van de investering in 5 fabrieken voor haar rekening.

Wat gaan we doen:

1. We zetten een krachtige pr-strategie op waarin de Rotterdamse/Delftse regio wordt neergezet als de regio voor deeptech investeringen onder de naam North Sea Tech Port Rotterdam.
2. We brengen alle support-programma's in beeld, delen dat met de ondernemers en stimuleren dat deze programma's optimaal samenwerken.
3. We werken intensief samen met Up!Rotterdam, met de universiteiten EUR, EMC en TU Delft en met InnovationQuarter en versterken samen met deze partijen het ecosysteem.
4. We bieden op maat ondersteuning aan specifieke type innovatieve techbedrijven in de opstartfase.
5. We blijven investeren in het woon- en leefklimaat, zodat talentvolle mensen aan de regio verbonden blijven.
6. We onderzoeken de mogelijkheid om een AI-Giga fabriek in Rotterdam te laten landen met behulp van Europese investeringsgelden.

Snelheid is cruciaal, want waar de overheid denkt in jaren, denken innovatieve techbedrijven in maanden en weken.

Een haven voor onze welvaart, vrijheid en economische onafhankelijkheid

De haven is de economische motor van onze stad. Niet alleen hebben we in Rotterdam een groot deel van onze welvaart te danken aan de haven; het bepaalt ook grotendeels onze identiteit. In deze tijd van geopolitieke instabiliteit en internationale conflicten is de haven niet alleen van economisch, maar ook van groot strategisch belang.

We zien dat het ondernemersklimaat in de haven enorm onder druk staat door onder meer de stikstofproblematiek, torenhoge energieprijzen en een overbelast energienet. Bedrijven in de haven willen verduurzamen, maar kunnen dit niet. We wachten niet tot bedrijven massaal uit Rotterdam vertrekken, maar helpen hen actief door te kijken welk tempo voor verduurzaming technisch en economisch haalbaar is.

De wereld is complex en onberekenbaar, met handelsconflicten en internationale spanningen. De haven is onmisbaar voor onze onafhankelijkheid: lokaal, nationaal en Europees. Dat betekent dat we vooral moeten inzetten op stabiliteit. We investeren niet alleen in een kerncentrale op de Maasvlakte, maar behouden ook fossiele energiebronnen (zoals gascentrales) tijdens de transitie naar duurzame energie. Zo hebben we altijd voldoende energie, ook als de zon niet schijnt en de wind niet waait. Tegelijkertijd zetten we op de langere termijn in op innovatieve en duurzame industrieën, zodat Rotterdam zich blijft ontwikkelen als een toekomstbestendige en schone industriële hub.

Het betekent ook dat we de strategische industrie in de haven moeten ondersteunen. Zij maken bijvoorbeeld materiaal voor Defensie of medicijnen. We willen dat het Havenbedrijf deze strategische industrie zo snel mogelijk in kaart brengt en dat het stadsbestuur met onze regering in Den Haag een plan opstelt voor hoe we deze industrie kunnen (blijven) steunen en versterken.

Onze acties:

- **Onderzoek samenwerking met Defensie.** We willen onderzoeken of een gedeelde functie met Defensie haalbaar is. Denk aan een onderdeel over de marine in de STC-opleidingen of trainingen voor de weerbaarheid van jongeren via de Van Ghentkazerne.
- **Toekomstgerichte uitbreiding van de haven.** De verkenning van een Derde Maasvlakte is nodig om ruimte te scheppen voor groei, innovatie en

nieuwe functies zoals een kerncentrale. De Derde Maasvlakte ligt ver buiten bewoond gebied, maar vormt een cruciaal onderdeel voor onze nationale veiligheid, strategische autonomie en energiezekerheid. We willen de Derde Maasvlakte binnen 10 jaar realiseren.

- **Geen politieke discussie over het aandeelhouderschap of beloning van het Havenbedrijf.** Wat ons betreft is het heel simpel: wie een wereldhaven exploiteert, trekt bestuurders van wereldklasse aan en betaalt daar ook voor. En wie wil dat de haven de concurrentieslag op het internationale speelveld aan kan, houdt de haven op afstand en laat de haven geen speelbal zijn van de grillen van de politiek.
- **Een gezamenlijke strategie voor de Haven.** Het stadsbestuur gaat in gesprek met Rijk, provincie en Havenbedrijf om een gezamenlijk plan op te stellen voor de Haven en de strategische industrie. Er mag geen licht zitten tussen de visie van Rijk, provincie, gemeente en het Havenbedrijf over de toekomst van de Haven en er mag geen onduidelijkheid bestaan over de ondersteunende maatregelen.

De Derde Maasvlakte

De maatschappelijke en ruimtelijke opgaven voor Rotterdam zijn immens. Als we al onze ambities waar willen maken, is er maar één richting mogelijk: zeewaarts met de Derde Maasvlakte! Hiermee spelen we ruimte vrij voor de woningbouwopgave in Rotterdam, voor nieuwe bedrijvigheid en kunnen we een plek bieden voor de waterstofeconomie voor heel Nederland. Deze ruimte is er nu nog nauwelijks in het Havengebied.

Met de Derde Maasvlakte kunnen we ook de veiligheid van Zuid-Holland versterken, omdat het bescherming biedt tegen een verhoogde zeespiegel en we kunnen een impuls geven aan de ontwikkeling van de natuur in de Voordelta. Door de Derde Maasvlakte te combineren met een valmeer of energieopslagmeer voor de kust van Goeree-Overflakkee, kunnen we bovendien grote stappen maken met het oplossen van de overbelasting van ons stroomnet.

Wij zijn van mening dat het Rotterdamse stadsbestuur dit onderwerp op alle niveaus moet agenderen. Voor een veilige toekomst van de regio Rijnmond is het van belang dat we nu het debat gaan voeren. En als het aan ons ligt, is de Derde Maasvlakte over 10 jaar realiteit.

Energie

Betaalbare en betrouwbare energie is een basisvoorwaarde voor onze welvaart. Nu de gasproductie stopt en fossiele brandstoffen moeten worden afgebouwd, staat Rotterdam – als grootste havenstad van Europa – voor een enorme opgave en kans. De energietransitie is complex en kent geen sluitend verdienmodel, maar met de juiste keuzes kan zij leiden tot een schonere stad en een sterkere economie.

De kern van de energietransitie is elektrificatie: stap voor stap neemt elektriciteit de plaats in van fossiele brandstoffen. Dat is geen eenvoudige overgang en vraagt om scherp oog voor de kosten. Voor huishoudens betekent dit betaalbare prijzen, voor bedrijven concurrerende tarieven om internationaal sterk te blijven.

Rotterdam heeft alle troeven in handen: een krachtige industrie, bestaande infrastructuur, technische kennis en een grote afzetmarkt. Met elektrificatie, innovaties en technologieën en met de komst van TU Delft Campus Rotterdam, zetten we stappen om uit te groeien tot de meest vooruitstrevende havenstad ter wereld. In 2030 moet duurzame energie in Rotterdam vanzelfsprekend zijn en moeten onze bedrijven actief bijdragen aan een nieuw, concurrerend energiesysteem.

Wat ons betreft wordt Rotterdam de voorloper in Nieuwe Energie: een stad die wereldwijd voorop loopt in de transitie naar schonere energie en daar een sterkere economie mee bouwt.

Onze acties:

- **We kiezen voor kernenergie.** De voordelen van Rotterdam voor het vestigen van een grote kernenergiecentrale zijn evident. Deze kan de bestaande kolencentrales vervangen en is gemakkelijk inpasbaar in het Europees gekoppelde hoogspanningsnet. De kerncentrale zal een magneet zijn voor de industrie omdat kernenergie een solide stabiele elektriciteitsbron is.
- **Kleine nucleaire modulaire reactoren.** Tegelijkertijd kijken we naar mogelijkheden voor de bouw van kleine kernreactoren. Deze reactoren kunnen zowel hoog temperatuur warmte als elektriciteit produceren.

- **We zetten in op slimme, zelfvoorzienende wijken en bedrijventerreinen.** Een energiehub is een lokale samenwerking waarin producenten en verbruikers energie slim afstemmen en beheren. Zo worden opwekking, opslag en gebruik efficiënter georganiseerd en de belasting van het stroomnet verminderd. Bedrijventerreinen bieden mooie kansen om te veranderen in energiehub om zo de kosten van energie voor bedrijven laag te houden en een voorziening te zijn voor de wijken eromheen. We kunnen daarvoor gebruik maken van lokale batterijsystemen.
- **We blijven investeren in laadstations.** Of het nu laadpunten zijn voor elektrische voertuigen, walstroom voor de binnenvaart en cruiseschepen of waterstof- en biobrandstof infrastructuur voor vrachtverkeer: wij zorgen ervoor dat het verkeer in Rotterdam kan blijven bouwen op duurzame energie.
- **Wij ondersteunen duurzame projecten.** Projecten zoals de Porthos CO₂-opslag, de Delta Rijn-corridor en de bouw van Holland Hydrogen I en II zijn cruciaal voor de verduurzaming van de Rotterdamse industrie. Wij blijven deze projecten ondersteunen.
- **Geen nieuwe windmolens op land.** Wij bouwen geen nieuwe windmolens meer op land. Deze vorm van energie is kwetsbaar en zorgt voor veel hinder.

Arbeidsmarkt, Werk en Inkomen

Ons doel is dat iedere Rotterdammer meewerkt aan de stad. Iedereen is nodig. We hebben afgelopen jaren grote stappen voorwaarts gezet en veel mensen geholpen met een baan. Dit betekent niet alleen dat minder mensen in de bijstand zitten, maar het betekent ook dat deze mensen hun leven weer op kunnen pakken. Daar zijn wij ontzettend trots op.

Ondanks deze positieve ontwikkeling, is Rotterdam nog steeds de bijstandshoofdstad van Nederland. Als liberalen weigeren we ons daarbij neer te leggen. Werken moet altijd lonen. Dat is niet alleen goed voor onze stad, maar voor elke Rotterdammer die iets van zijn of haar leven wil maken of vastzit in een neerwaartse spiraal en hulp nodig heeft daaruit te komen.

Wie werk zoekt, heeft het voor het uitkiezen. De personeelstekorten zijn enorm en cruciale sectoren schreeuwen om mensen, zoals het onderwijs, de zorg of het openbaar vervoer. Het is ontzettend belangrijk dat deze tekorten verdwijnen, voor de welvaart en het welzijn van alle Rotterdammers.

Daarom moeten we meer doen om Rotterdammers te helpen zich te ontwikkelen richting banen in de sectoren die voor ons het belangrijkste zijn. Dat doen we bijvoorbeeld door op grotere schaal mensen om of bij te scholen, of organisaties zoals de RET en netbeheerders te houden aan hogere standaarden rondom werkgeverschap en personeelsbeleid.

Onze acties:

- **Koers houden op minder mensen in de bijstand.** Onder onze leiding hebben we al heel veel mensen uit de bijstand gehaald en aan een baan geholpen. Daar moeten we niet alleen mee doorgaan, maar een tandje bijzetten. Bijstandsgerechtigden die kunnen werken, sporen we aan om dat te doen en ondersteunen we in de stap naar een baan.
- **We zijn zacht waar het kan, maar hard waar het moet.** De meeste bijstandsgerechtigden zijn dankbaar voor de ondersteuning en de kansen, maar er zijn ook genoeg mensen die niet komen opdagen bij sollicitatiegesprekken of leertrajecten. De succesvolle no-show-aanpak van de afgelopen jaren wordt versterkt en uitgerold over de hele stad. Wie niet komt opdagen, krijgt direct huisbezoek. We helpen waar we kunnen, maar als er sprake is van onwil starten we een handhavingstraject op.
- **De Taaleis houdt stand.** De meeste bijstandsgerechtigden zijn eerste en tweede generatie immigranten. Dit onderstreept het belang van de Taaleis voor bijstandsgerechtigden. Wie het Nederlands onvoldoende beheerst, heeft minder kans op een baan en is daardoor kwetsbaar bij tegenslag. We blijven de Taaleis in Rotterdam dan ook de komende jaren uitvoeren. We moedigen daarbij bijstandsgerechtigden aan boven het wettelijk vereiste taalniveau uit te komen. Bijstandsgerechtigden die het Nederlands wel beheersen, maar door een zwaar accent slecht verstaanbaar zijn, bieden we logopedie aan.
- **We pakken uitkeringsfraude aan.** Fraude is een ernstige zaak. Het geeft Rotterdammers die zich wel aan de spelregels houden of bijstandsgerechtigden helpen het gevoel dat ze worden belazerd. Het is ook slecht voor de bijstandsgerechtigde zelf: ze komen

in grote problemen. Onder onze leiding is de afdeling Fraudeonderzoek uitgebreid. Om te zorgen dat alle signalen en meldingen van onrechtmatigheden en fraude goed kunnen worden onderzocht, versterken we dit team. Het telefoonnummer waar Rotterdammers signalen van fraude kunnen melden, blijft actief.

- **Het Werkstation op Zuid blijft.** De organisatie krijgt een definitieve locatie op de zuidoever en er komt een locatie op de noordoever. We versterken de samenwerking met werkgevers, zodat we voorkomen dat Rotterdammers in de bijstand terechtkomen. In een kort en intensief programma worden zij ondersteund om hun leven op orde te krijgen en direct te kunnen werken. Op de werkstations kunnen ze banen uitproberen en kennismaken met werkgevers.
- **Digitalisering biedt kansen.** We willen dat de gemeente actief inzet op slimme en digitale middelen voor het vinden van werk, het ontwikkelen van talent en het opleiden van vakmensen voor sectoren met grote personeelstekorten. Denk aan AI-gestuurde loopbaanadviezen, microdiploma's voor bijscholing of een digitale leeromgeving die aansluit op de praktijk.
- **Sociaal ondernemerschap aanmoedigen.** Sociaal ondernemerschap bewijst dat je met personeel met een beperking een goed bedrijf kunt hebben. Om zowel hen als sociaal ondernemers te kunnen helpen, moeten we de rol van de gemeente verbeteren.
 - Rotterdam Inclusief (RI) strijdt met deze ondernemers om opdrachten. Om te zorgen dat er geen sprake is van oneerlijke concurrentie hanteert RI alleen nog marktconforme tarieven.
 - Werkgevers kunnen loonkostensubsidie en jobcoaching krijgen als compensatie voor verminderde productiviteit van mensen. Daarnaast krijgen ze de loonkostensubsidie niet meer achteraf, maar maandelijks uitgekeerd.
- **We verleiden mensen richting cruciale banen.** Daar waar de gemeente invloed heeft op de beroepskeuzes van Rotterdammers, proberen we hen te verleiden om te werken in cruciale sectoren. Denk aan het subsidiëren van loopbaanoriëntatie programma's, de inzet van leerwerktrajecten, omscholingsvouchers en regionale arbeidsmarktdienstverlening.

Een bruisend Rotterdam

Een bruisend Rotterdam is cruciaal voor het welzijn en de welvaart van Rotterdam en de Rotterdammers. Mensen willen graag wonen en werken in een stad waar je niet alleen fijn kunt wonen, maar ook een drankje kunt doen, kunt sporten of een uitstapje kunt plannen naar een theater, concertzaal of een museum.

Van de levendige terrassen aan de Oude Haven tot aan de sfeervolle strandtenten in Hoek van Holland: de Rotterdamse horeca maakt onze stad levend, gastvrij en ondernemend.

Horecaondernemers verdienen daarom de ruimte en het vertrouwen vanuit de gemeente om hun ding te doen.

Aan de andere kant moeten we ook rekening houden met het broze evenwicht tussen de rust voor omwonenden en het vermaak op straat. Wij zijn voor een systeem van flexibele sluitingstijden, waarbij horecaondernemers meer vrijheid krijgen als ze er tegelijkertijd in slagen om de overlast voor omwonenden te beperken. Ook zien wij een rol voor (horeca) ondernemers om de buitenruimte helpen schoon te houden.

Onze acties:

- **Ruimte geven aan horeca en ondernemers.** We focussen ons op maatwerk en verruimen de terrassen permanent (+1,25%-regeling weer terug). Horecaondernemers krijgen meer verantwoordelijkheid om overlast en sluitingstijden op elkaar af te stemmen. Daarbij is ruimte voor samenwerking tussen horecaondernemers belangrijk. Aan de kant van de gemeente flexibiliseren we het vergunningstelsel en introduceren we een nieuwe categorie (tot 04:00).
- **Meer 24-uurs vergunningen.** Afgelopen periode zouden we tien 24-uurs vergunningen afgeven, maar dat zijn er uiteindelijk drie geworden. Dat aantal is te laag voor een wereldstad als Rotterdam. Daarom gaan we de komende collegeperiode alsnog tien 24-uurs-vergunningen afgeven.
- **Bijdrage (horeca)ondernemers aan een schone buitenruimte.** Op basis van data van Stadsbeheer kunnen we 'vuilhotspots' in beeld brengen. Wij gaan op basis van deze hotspots het gesprek aan met (horeca) ondernemers om te kijken op welke manier zij kunnen bijdragen aan een schone buitenruimte.

- **Betere vindbaarheid en werking van het horecaloket.** Horecaondernemers moeten met hun (advies-) vragen makkelijk bij het horecaloket kunnen komen. Tijd is geld en daarom verbeteren we de vindbaarheid van de gemeente, niet alleen in het centrum, maar ook daarbuiten.
- **Een bruisend Rotterdam beperkt zich niet tot het centrum.** Niet alleen het centrum moet bruisen, maar heel Rotterdam. Daarom moet er een evenwichtige spreiding van horeca komen over de hele stad. Daardoor verspreid je het aantal horecabezoekers en verminder je de overlast. Een (interactieve) uitgaanskaart van verschillende uitgaansplekken (Horeca Hubs) moet de verdeling stimuleren.
- **Harde aanpak van malafide horeca.** Er zijn helaas ook malafide horecaondernemers die overlast en criminaliteit mogelijk maken. Die pakken we aan door bijvoorbeeld het beperken van vergunningsvrije horeca.

Evenementen en festivals

Voor een bruisende stad is het belangrijk dat je kunt genieten van festivals of evenementen. Ze maken Rotterdam aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Rotterdam is toch geen Rotterdam zonder het North Sea Jazz Festival en andere terugkerende evenementen?

Daarom zetten we in op een evenementenbeleid dat ruimte biedt aan creativiteit, samenwerking en ondernemerschap, zonder onnodige drempels of bureaucratie. We koesteren daarbij onze unieke evenementenlocaties als Ahoy, de Doelen, de Onderzeebootloods en Van Nelle Fabriek. We verdelen festivals zoveel als mogelijk over de stad, door bijvoorbeeld nieuwe festivallocaties, zoals in de Maashaven, te bouwen. Hiermee beperken we de overlast voor bewoners en maken we de stad ook aantrekkelijk voor jongeren om in te wonen en te werken.

Onze acties:

- **Meer leven en energie in de stad, ook in de zomer.** Rotterdam gaat niet op vakantie en juist in de rustige zomermaanden zou cultureel Rotterdam meer mogen bruisen. Periodes rondom het IFFR, North Sea Jazz of Art Rotterdam vormen momenten waarop alle culturele instellingen samenwerken en de stad vol leven staat. Daarom willen we culturele instellingen stimuleren om ook in de zomermaanden samen te programmeren, zodat er ook tijdens de zomer meer momenten van buzz en vibe ontstaan. Dat is goed voor de stad, de horeca, de culturele sector en voor de Rotterdammers zelf.
- **Verminder de regeldruk.** Te vaak krijgen we signalen dat organisatoren verstrikt raken in een

wirwar van regels en vergunningen. Daarom willen we de vergunningprocedures vereenvoudigen, met minder loketten werken en sneller besluiten nemen. Daarnaast kun je gezamenlijke vergunningen verlenen voor alle deelnemende instellingen bij festivals, zoals Museumnacht. Om de regeldruk nog meer te verminderen kun je ruimte bieden voor maatwerk bij terugkerende en succesvolle evenementen, zoals nu al gebeurd bij de Rotterdamse Dakendagen.

- **Nieuwe bruisende woongebieden.** Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen, zoals in Merwe-Vierhaven en het Rijnhavenpark, zorgen we ervoor dat er ruimte is voor evenementen en cultuur.

Cultuur maakt het leven leuker in Rotterdam

Een internationale stad als Rotterdam kan niet zonder cultuur. Of het nu gaat om muziek, dans, beeldende kunst, architectuur of cultuureducatie. Cultuur stimuleert creativiteit, dialoog en maatschappelijke vernieuwing. Cultuur maakt dat we ons goed voelen, trots zijn op elkaar, samenwerken en vooruitkijken. De culturele sector helpt bij het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken en draagt bij aan de vrijheidsbeleving in onze stad.

Het liberaal denken gaat uit van vrijheid voor ieder individu, maar ook van de verantwoordelijkheid om die vrijheid in te zetten voor het geheel. Cultuur is daarin een brug: het geeft kleur aan onze identiteit én maakt dat we elkaar ontmoeten, ongeacht achtergrond of overtuiging.

Kortom: cultuur is essentieel voor onze stad en maakt het leven in Rotterdam leuker.

Collectie Rotterdam

Rotterdam heeft veel te bieden als het gaat om cultuur. Denk aan onze rijke verzameling culturele en historische kunstobjecten: 'de Collectie Rotterdam'. Met deze prachtige collectie vertellen we mooie verhalen over de geschiedenis van onze stad, het leven zoals die nu is en de culturele rijkdom die Rotterdam bezit.

De Collectie Rotterdam is verspreid in de openbare ruimte en over verschillende instellingen, zoals Museum Rotterdam, het Wereldmuseum, het Maritiem Museum, het Stadsarchief, de Bibliotheek en Museum Boijmans van Beuningen.

Wij willen ons erfgoed en onze cultuur zichtbaar en toegankelijk maken voor alle Rotterdammers. Dat begint met een heldere visie over hoe Rotterdam haar kunst en erfgoed wil presenteren, in lijn met haar identiteit en haar bewoners.

Onze acties:

- **Een visie voor onze musea.** We ontwikkelen een gezamenlijke visie voor onze musea, onder de noemer "Het Verhaal van de Stad". Langs de lijnen van deze visie richten we ons rijke aanbod aan culturele en (historische) kunstobjecten in, met als doel om de Collectie Rotterdam zichtbaar en toegankelijk te maken voor alle Rotterdammers. Daarbij lossen we problemen bij de locaties van culturele instellingen op, zoals bij Museum Rotterdam, het Mariniersmuseum en Museum Boijmans van Beuningen. Daarnaast pakken we achterstallig onderhoud aan, zoals bij de Kunsthal.
- **Architectuur van wereldklasse.** Rotterdam onderscheidt zich internationaal als stad van de moderne architectuur. In Rotterdam speelt architectuur een belangrijke rol in de stedelijke identiteit, economie en beleving. Gezien de cultuur maatschappelijke waarde van architectuur geven wij die een prominentere plaats in ons cultuurbeleid.
- **Cultuureducatie van wereldklasse.** Door cultuureducatie prikkelen we de fantasie en creativiteit van kinderen en laten we hen kennis maken met kunst en cultuur. Daarom stimuleren we Talentontwikkelingstrajecten voor onze toekomstige kunst- en cultuurtalenten.
- **Een ondernemende cultuursector.** Wij zien de bijdragen van de overheid aan cultuur niet als kostenpost, maar als investering. Tegelijkertijd is de culturele sector sterk afhankelijk geworden van overheidsfinanciering, waardoor die minder weerbaar is en minder onafhankelijk kan handelen. Daarom stimuleren wij cultureel ondernemerschap door meer diensten als IT, HR en fundraising samen te organiseren. Daarnaast versterken we de verbinding tussen de sector, particuliere donateurs en bedrijven. Onze voorstellen zijn uitgewerkt in ons initiatiefvoorstel "Cultuurfinanciering".
- **Een rechtvaardige verdeling van landelijke subsidies.** We versterken onze lobby richting het Rijk voor een evenwichtiger verdeling van de landelijke cultuursubsidies.
- **Meer rust en duidelijkheid.** De culturele sector in Rotterdam ervaart veel onrust. Daarom verlengen we de cultuurplanperiode van 4 naar 8 jaar. We gaan meer letten op de kwaliteit en de impact van instellingen en het aantal daadwerkelijke bezoeken, in plaats van plannen en cijfers op papier.
- **Transparantie over de verdeling van subsidies.** We zijn transparant over waar subsidies precies voor worden gegeven: huisvestingskosten, prestatievergoedingen (dit zijn in feite geen subsidies) en subsidies voor programmering en exploitatie (de daadwerkelijke subsidies).
- **We stoppen met de discussie tussen 'groot' en 'klein'.** Subsidies voor kleinere instellingen gaan niet ten koste van ons Rotterdams Cultureel Erfgoed, zoals het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Wel vragen we van grotere instellingen om de inzet van kleine cultuurmakers te vergroten en we stimuleren nieuwe kleine ontwikkelingen met passende bijdragen, zodat ze kunnen groeien.
- **Subsidies zijn geen gegeven.** Instellingen kunnen toetreden tot het cultuurplan, maar ze kunnen hun plaats ook verliezen als de kwaliteit en/of impact tekortschiet. Om verdere versnippering te voorkomen blijft het aantal instellingen dat meedoet aan het cultuurplan onderaan de streep gelijk of lager.
- **We stimuleren samenwerking.** Coalities van culturele instellingen kunnen gezamenlijk subsidies aanvragen, zodat ze efficiënt gebruik kunnen maken van gemeenschapsgeld en hun bereik en impact daarmee vergroten.
- **Vermindering van administratieve lasten.** We verminderen de administratieve lasten voor culturele instellingen bij de aanvraag van subsidies. Het jaarverslag wordt de basis voor de subsidieverlening, met zo min mogelijk aanvullende stukken.
- **Percentageregeling.** Rotterdam beschikt over een indrukwekkende collectie kunst in de openbare ruimte. Een gedeelte van deze collectie hebben wij te danken aan de inmiddels afgeschafte percentageregeling, onder meer te zien aan de prachtige kunstwerken bij veel wederopbouwpanen. Wij onderzoeken de haalbaarheid van een terugkeer van een percentageregeling bij de bouw van openbare gebouwen en gebouwen waar publiek geld in wordt geïnvesteerd.

WONEN IN ROTTERDAM

Meer woningen door meer nieuwbouw

De bouw van nieuwe woningen moet in Rotterdam fors omhoog om het woningtekort aan te pakken. Wij kiezen voor een verdubbeling van de huidige ambitie: 24.000 woningen in vier jaar tijd. Dat is veel, maar daar moeten we ook het nodige voor doen.

ons verbonden zijn en ook vertrouwen verdienen. Uiteraard de gemeente uiteindelijk of alles klopt. We moeten af van de situatie dat de gemeente 'nee' verkoopt vanwege gebrek aan tijd en mensen.

Onze acties:

- **Meer overlaten aan ontwikkelaars en bouwers.** Veel plannen van ontwikkelaars blijven liggen, omdat de gemeente geen tijd en mensen heeft om er naar te kijken. Vooral bij kleinere projecten kunnen ontwikkelaars en bouwers veel taken van de gemeente overnemen, zoals het organiseren van inspraak en het schrijven van een omgevingsplan. Laten we niet vergeten dat veel bouwers en ontwikkelaars al decennia aan

- **Bouwen is topprioriteit.** Dat betekent dat de organisatie van de gemeente zich moet voegen naar onze ambities: meer en sneller bouwen. Er moeten dus genoeg ambtenaren zijn om de bouw van woningen en de ontwikkeling van de stad in goede banen te leiden. Daarom breiden we de afdeling Stadsontwikkeling uit met extra projectleiders en juristen. Tegelijkertijd verminderen we de inhoudelijke bemoeienis met bouwplannen. Ontwikkelaars en corporaties bouwen immers geen plannen waar mensen niet willen wonen.

Voor wie bouwen we?

Het aandeel woningen dat geschikt is voor midden en hogere inkomens is in Rotterdam veel kleiner dan in de rest van Nederland. Dat komt doordat een groot deel van de Rotterdamse woningvoorraad bestaat uit sociale huurwoningen. Waar in Nederland gemiddeld 30% van de woningen sociale huur is, loopt dat aandeel in Rotterdam in sommige wijken op tot 80%.

Sociale huurwoningen zijn alleen toegankelijk voor huishoudens die onder een bepaalde inkomensgrens vallen. Daardoor is een groot deel van de Rotterdamse woningmarkt voor midden- en hogere inkomens simpelweg niet bereikbaar.

Het gevolg is dat gezinnen, starters en doorstromers met een goed inkomen in Rotterdam nauwelijks een plek kunnen vinden. Zij wijken noodgedwongen uit naar buurgemeenten als Barendrecht, Lansingerland of Capelle aan den IJssel.

In wijken met een grote concentratie van kleine en goedkope woningen, ontstaan vaker sociaal-economische problemen. Bewoners die erop vooruitgaan moeten automatisch uit hun wijk vertrekken, waardoor de sociale samenhang verslechtert. Daarnaast is de financiële weerbaarheid van wijken die hoofdzakelijk uit sociale minima bestaan onvoldoende.

In gemengde wijken is het goed leven. Daarom kiezen wij ervoor om voor midden- en hogere inkomens te bouwen. Niet alleen omdat wie goed verdient in Rotterdam moet kunnen wonen, maar ook omdat we sterkere wijken willen. Daar profiteren zowel de midden- en hogere inkomens van, als ook de sociale huurders.

We bouwen de juiste woningen

In Nederland woont het merendeel van de mensen in een koopwoning. Daarmee bouwen ze financiële zekerheid op, hebben zij de vrijheid om hun huis in te richten en houden zij regie over hun woonlasten. In Rotterdam ligt dat anders: ruim 65% van de woningen is een huurwoning, waarvan het grootste deel sociale huur. De Rotterdamse woningvoorraad komt niet overeen met de samenstelling van de Rotterdamse bevolking, waar steeds meer mensen een hogere opleiding en een beter inkomen hebben. De balans tussen de sociale huur en het aantal koopwoningen is scheefgegroeid.

Rotterdamers maken in hun leven een wooncarrière door: ze gaan bijvoorbeeld meer verdienen of stichten een gezin waardoor ze groter willen gaan wonen. Of ze gaan juist kleiner wonen wanneer de kinderen uit huis gaan. Voor die volgende stap in hun wooncarrière moet Rotterdam voldoende mogelijkheden bieden. Nu zien we dat juist mensen die willen doorgroeien – van sociale huur naar een koopwoning of een woning in het middensegment – vaak geen plek in Rotterdam kunnen vinden. Zij worden gedwongen om de stad te verlaten en elders hun leven op te bouwen. Dit is sociaal ontwrichtend: het haalt gezinnen weg uit hun vertrouwde wijk, buurt en sociale netwerk.

Daarom willen wij meer woningen in het middensegment bouwen. Zo bieden we Rotterdamers de kans om binnen de stad door te groeien, zonder hun omgeving en vrienden achter te hoeven laten. Rotterdam moet een stad zijn waar je niet alleen kunt starten, maar ook kunt blijven wonen en verder bouwen aan je toekomst.

Onze acties:

- **We bouwen meer koopwoningen en huurwoningen in het middensegment.** Op landelijk niveau is afgesproken dat in Rotterdam, met veel sociale huur, vooral voor middeninkomens gebouwd moet worden. Wij kiezen ervoor om minstens de helft van de nieuwbouw in het middensegment te bouwen. Ook kiezen we voor meer woningen in de hogere segmenten, zodat mensen makkelijker kunnen doorstromen. Zo komen er ook in de bestaande woningvoorraad meer woningen in het middensegment beschikbaar. Ook komen zo meer sociale huurwoningen beschikbaar voor

Rotterdamers die daadwerkelijk op sociale huur aangewezen zijn.

- **Niet méér, maar betere sociale huurwoningen in Rotterdam.** Een deel van het aantal sociale huurwoningen sluit niet meer aan bij wat woningzoekers willen. Tegenwoordig zijn het vaker individuen of stellen en minder gezinnen. Daarom willen we met de corporaties bindende afspraken maken over de verkoop van eengezinswoningen en grotere appartementen (1.000 per jaar) aan kopers die doorstromen uit een sociale huurwoning. Met de opbrengsten kunnen corporaties nieuwe energiezuinige woningen bouwen die passen bij de nieuwe doelgroepen, waarvoor we dan ook als gemeente de locaties leveren. Dit betekent netto 0 sociale huurwoningen erbij, maar wel nieuwere en comfortabelere woningen voor de harde werkers in de sociale huur.
- **Heldere afspraken met woningcorporaties en omliggende gemeenten.** Er worden geen sociale huurwoningen meer gebouwd in wijken waar al meer dan 25% van de woningvoorraad uit sociale huur bestaat. Van de toegewezen sociale huurwoningen gaat maximaal 25% naar mensen met urgentie of voorrang. Wij maken daarnaast bindende prestatieafspraken met omliggende gemeenten om te zorgen dat zij een grotere bijdrage leveren aan het oplossen van het tekort aan sociale huurwoningen in onze regio.
- **We gebruiken de Rotterdamwet.** Het voortdurend komen en gaan van mensen in onze zwakste wijken heeft enorme consequenties voor de sociale cohesie en de veiligheid. Daarom onderzoeken we of naast artikel 9 (voorrang voor maatschappelijke beroepen) ook weer artikel 8 (alleen toekenning van woning als je 6 jaar in Rotterdam woont of inkomen uit arbeid hebt) en artikel 10 (geen overlastgevers) kan worden ingezet om de druk te verlichten.
- **Nationaal Programma Rotterdam Zuid.** We blijven inzetten op het programma NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam Zuid), waarmee we de leefkwaliteit voor de bewoners van deze wijken kunnen verbeteren.

We maken van Merwe-Vierhavens een toplocatie voor wonen en een innovatieve en creatieve economie

Het Merwe-Vierhavens havengebied (M4H) aan de westkant van Rotterdam is een van de grootste ontwikkelgebieden van onze stad. Rotterdam heeft goud in handen met M4H. In een deel van M4H – Merwehaven – is de bouw van 2.500 woningen gestart en dat is hard nodig in deze tijd van woningschaarste. De belofte van M4H behelst veel meer. Als het aan ons ligt, wordt M4H de locatie voor innovatieve en creatieve economie.

Creatieve ondernemers en cultuurmakers hebben het gebied gemaakt tot wat het nu is. Op het Galileipark zijn technologische ondernemers actief en in het Keilekwartier en het Marconikwartier zijn creatieve ondernemers en kunst- en cultuurmakers gevestigd. Kunstenaars als Ellen Gallagher, Joep van Lieshout en Daan Roosegaarde hebben hier hun ateliers. Stichting Droom&Daad heeft plannen om het rijksmonument Katoenveem te renoveren en er een museum van te maken. Atelier van Lieshout heeft plannen om het Brutus-project te realiseren, een complex met 750 woningen en een cultuurcentrum van tenminste 7.000 vierkante meter. De Ferro Dome heeft alles in zich om uit te groeien tot een permanente evenementenlocatie.

Er zijn zoveel mooie plannen, maar waarom staan die stil? Ondernemers in Fruitvis en Weelde aan de Marconistraat moeten weg vanwege de geplande woningbouw. Er is nog geen alternatieve plek toegewezen. Daarnaast is de ontwikkeling van het Keilekwartier door de gemeente voor tenminste 10 jaar in de ijskast gezet, terwijl juist daar zich verschillende private initiatieven aandienen die van het gebied een culturele hotspot kunnen maken. Maar de afdeling Stadsontwikkeling heeft te weinig capaciteit. Het belang van deze initiatieven wordt niet op waarde geschat en daar moet verandering in komen. Deze plannen geven M4H kleur op de wangen en vormen een belangrijke impuls voor het gebied.

Wat wij gaan doen:

1. We maken vaart met de ontwikkeling van het gehele M4H-gebied.
2. We faciliteren zoveel als mogelijk de creatieve en culturele initiatieven in M4H.
3. We lossen met het Havenbedrijf de tegengestelde belangen tussen de stad en de haven op. We onderzoeken of een governance-model naar voorbeeld van Stichting Brainport Eindhoven kan bijdragen aan het succes van de ontwikkeling van M4H.
4. We bieden (culturele) broedplaatsen voldoende perspectief door ze voor langere tijd bestaanszekerheid te geven.
5. We maken met ontwikkelaars afspraken over hoe zij het probleem van het nestgeluid (geluid vanuit de scheepvaart) kunnen oplossen.
6. We zetten marktpartijen in bij de voorbereiding van bestemmingsplannen in M4H, vanwege het tekort aan mensen binnen de gemeentelijke afdeling Stadsontwikkeling.
7. We starten de planvorming voor de vierde stadsbrug van M4H richting Zuid.

We gaan de hoogte in

De concurrentie om ruimte is in Rotterdam groot. Er is een grote behoefte aan woningen (in Rotterdam al zo'n 100.000 woningen) en er is een grote behoefte aan voorzieningen, zoals winkels, horeca, openbaar vervoer en groen.

Zoveel wensen en zo weinig ruimte. Ons antwoord: we gaan de hoogte in! De zogenaamde Rotterdamse Laag is nu 3 tot 4 lagen, maar om onze ambities in Rotterdam te kunnen realiseren moeten we naar nieuwbouw van 6 tot 8 lagen.

In veel steden wordt dichter op elkaar gebouwd, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van de voorzieningen. Sterker nog: dichtere bebouwing biedt meer kansen voor goede (betaalbare) voorzieningen, zoals horeca, winkels, openbaar vervoer en groen.

Onze acties:

- **We bouwen 6 tot 8 lagen.** Plannen voor nieuwbouw krijgen als richtlijn dat er minstens 6, maar het liefst 8 lagen worden gebouwd.
- **Elk dak een bestemming.** We hebben heel veel platte daken in Rotterdam. Die kunnen we gebruiken voor zonnepanelen, dakterrassen, wateropvang en ga zo maar door. We willen het ook makkelijker maken om bestaande woningen en gebouwen op te toppen met een extra laag woningen. Zo benutten we de ruimte die er al is. Daarom willen we dat de gemeente sneller instemt met dit soort bestemmingsaanpassingen.
- **Slimme verdichting op Zuid.** In het gebied van NPRZ (het Nationaal Programma Rotterdam Zuid) stoppen we met het verspreid opkopen en samenvoegen van woningen door de gemeente. Dat is te duur en het levert weinig verbeteringen op voor de wijken. We gaan gericht opkopen, slopen en nieuw bouwen. Op een beperkt aantal plekken, maar wel met veel impact. We zetten in op slimme verdichting, zodat er meer woningen bij komen.

De Lijnbaan: van erfgoed naar toekomstbestendig winkelgebied

De Lijnbaan is een van de bekendste iconen van de Rotterdamse wederopbouw. Niet voor niets is dit gebied in 2010 aangewezen als rijksmonument. Inmiddels is de oorspronkelijke glans uit 1953 verdwenen. De Lijnbaan heeft te maken met overlast door groepen jongeren en kampt met achterstallig onderhoud. De stad heeft zich ontwikkeld, maar dit gebied is achtergebleven. Wat is overgebleven, is vergane glorie, met verpaupering en leegstand tot gevolg.

Als het aan ons ligt, geven we de Lijnbaan een radicale opknappbeurt die het verleden eert en het gebied klaarmaakt voor de toekomst. Wij willen starten met een herontwikkeling met de volgende randvoorwaarden:

- Behoud van het monumentale karakter: de iconische gevels en de oorspronkelijke wederopbouwarchitectuur worden in ere hersteld en met vakmanschap opgeknapt.
- Een nieuwe skyline voor de Lijnbaan: we voegen minimaal 2.000 woningen toe door de bestaande bebouwing op te toppen met woontorens. Zo brengen we meer levendigheid, meer woningen en meer sociale controle naar de Lijnbaan.
- Ruimte voor hoogwaardige winkels: we maken ruimte voor hoogwaardige winkelveorzieningen in plaats van fastfoodzaken.

Meer ruimte voor studenten

Met ons rijke aanbod aan onderwijsinstellingen zoals de Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam, InHolland, Zadkine en het Albeda is Rotterdam een studentenstad bij uitstek. Wij verwelkomen de studenten graag in onze stad.

Ze moeten wel ergens kunnen wonen en er zijn veel te weinig studentenkamers. Met nieuwbouw in het Brainpark en aan de Westblaak wordt extra woonruimte voor studenten gebouwd, maar er is meer nodig. Bovendien wil niet elke student in een studio in grote studentencomplexen wonen, maar in een "ouderwets" studentenpand of in een kamer in een kleiner studentenhuus.

We willen dat er in vier jaar 4.000 studentenkamers worden gebouwd, niet alleen in grote complexen, maar ook in (kleinere) studentenhuizen. We moeten daarbij rekening houden met de verdeling over de wijken en de wensen van de omgeving, omdat een overvloed van studentenkamers in een wijk zorgt voor overlast.

Onze acties:

- **Afspraken met (studenten)huisvesters.** We maken afspraken met studentenhuusvesters en andere aanbieders om studentencomplexen te bouwen. We bieden genoeg ruimte in gebiedsontwikkelingen.
- **Het delen van kleine woningen.** Voor kleine studentenhuizen staan we voortaan toe dat woningen gedeeld kunnen worden met vier personen. Wel bepalen we een quotum per buurt (maximaal 25% van de adressen), zodat er geen buurten ontstaan waar (bijna) alleen maar studenten wonen.
- **We koesteren de Hollandse studentencultuur.** We zetten in op studentenhuizen met gezamenlijke woon- en eetruimten, dus niet alleen individuele studio's. Dit draagt ook bij aan het verminderen van eenzaamheid onder studenten.

Betaalbare erfpacht

Erfpacht is gebaseerd op het linkse idee dat de grond onder huizen van de gemeenschap is, in plaats van de woningeigenaar. In de praktijk zorgt dit systeem voor grote problemen: stijgende (jaarlijkse) kosten, veel onduidelijkheid over de waardebepaling en veel onzekerheid voor bewoners.

Wij vinden daarom dat het erfpachtsysteem voor woningen nooit meer in Rotterdam mag worden ingevoerd. De meerderheid van de Rotterdamse gemeenteraad staat gelukkig achter ons idee.

Nu we het hierover eens zijn, kunnen we ons concentreren op de bestaande erfpachtcontracten. Wij willen hier zo snel mogelijk van af. Nu staan er nog ongeveer 30.000 woningen in Rotterdam op erfpachtgrond. De meeste bewoners hebben in de jaren '80 hun woning gekocht en de erfpacht voor 50 jaar afgekocht. Sinds 2002 kunnen deze woningeigenaren - dankzij de VVD - die grond ook kopen. De kosten daarvoor zijn de afgelopen jaren enorm opgelopen door de rekenmethode van de gemeente en door de stijging van de huizenprijzen. De gemeente rekent te veel van de waardeverhoging toe aan de grond en te weinig aan de woning die op die grond staat.

Daar willen we iets aan doen, maar het is tegelijkertijd niet de bedoeling dat de gemeente op kosten van alle Rotterdammers cadeautjes uitdeelt aan erfpachters. Als je erfpacht omzet in eigendom, koop je de grond onder je huis. Daarvoor hoort de juiste prijs betaald te worden: niet te veel, maar ook niet te weinig.

Onze acties:

- **Meer transparantie.** Bewoners moeten via de website van de gemeente zelf kunnen berekenen wat het kost om de grond te kopen of om een nieuw erfpachtcontract af te sluiten.
- **Een eerlijke prijs.** De berekening van de koopsom van de grond moet gebaseerd worden op een goede verhouding tussen de waardeontwikkeling van de grond en het huis. Een eerlijke prijs klinkt als een open deur, maar is ontzettend belangrijk. We willen voorkomen dat erfpachters te veel betalen voor het omzetten van erfpacht naar volledige eigendom. We willen aan de andere kant ook voorkomen dat de prijs te laag is en dat alle andere Rotterdammers daarvoor moeten opdraaien.

Goed onderhoud van fundering bestaande woningen

Rotterdam heeft veel woningen die gebouwd zijn op houten palen of op staal. Door veranderingen in de stand van het grondwater kunnen deze palen verzakken of gaan rotten.

Funderingsherstel is erg duur: de inschatting is dat de rekening voor Rotterdammers voor funderingsherstel, achterstallig onderhoud, asbestsanering en verduurzaming rond de 18 miljard euro bedraagt.

De afgelopen jaren is er geëxperimenteerd met preventieve maatregelen, zoals met een pomp in het Kleiwegkwartier die het grondwater op het juiste peil houdt. We willen meer van dit soort maatregelen, omdat ze veel goedkoper zijn dan herstel van de fundering.

Toch lukt het niet altijd om problemen aan de fundering te voorkomen en is herstel noodzakelijk. Omdat dit zo duur is, kan niet elke woningeigenaar dat betalen. Als preventie niet meer mogelijk is, ondersteunt de gemeente de bewoners bij de financiering van funderingsherstel.

Onze acties:

- **Inzet op preventieve maatregelen.** We stimuleren dat eigenaren zelf preventieve maatregelen nemen en richten een ondersteuningsteam in om advies te geven of voorbeelden aan te dragen van goede ideeën en plannen.
- **Hulp aan bewoners als het nodig is.** Als funderingsherstel onvermijdelijk is, ondersteunen we bewoners bij het vinden en het verkrijgen van passende financiering, bijvoorbeeld via banken, verzekeraars of andere partijen.

Van een grijze naar een groene waterstad

Begin 2022 hebben wij een ongekend ambitieus vergroeningsplan voor de stad gepresenteerd: Van grijs naar gers groen. Een ware groene metamorfose waarmee de kwaliteit van leven in Rotterdam een grote sprong vooruit kon maken. Wat we al hebben bereikt is zichtbaar en voelbaar in de stad. Maar dit is nog maar het begin van de groene transformatie die Rotterdam te wachten staat.

We zetten Rotterdam letterlijk en figuurlijk in bloei. Van de Hofbogen tot het Rijnhavenpark, van geveltuinen tot groene parkeerplekken: overal in de stad maken we ruimte voor groen. Tegels gaan eruit en er komen plantjes voor in de plaats, straat voor straat en wijk voor wijk. Al dat groen is niet alleen mooi, maar het is ook goed voor onze gezondheid. Daarnaast vangen deze groene plekken water op, verkoelen ze de stad en bieden ze een mooie omgeving om elkaar te ontmoeten.

We hebben in de stad niet alleen meer groen nodig, maar ook meer blauw: we zoeken in de stad naar nieuwe zwemplekken en vangen het water op een slimme manier op. We verkennen ook de plekken waar we de historische singels nieuw leven kunnen geven.

Deze plannen zijn niet alleen mooi, maar ook een broodnodige reactie op het steeds extremere weer waar we mee te maken krijgen. Tegenwoordig zijn de zomers snikheet en de winters kletsnat. Als we Rotterdam vergroenen, verkoelen we onze straten en vangen we het water op als er een hoosbui valt.

Tegelijkertijd houden we het hoofd koel: de kosten van deze groene ambitie verhalen we niet op de Rotterdammer. Met slimme keuzes, samenwerking met ontwikkelaars en de steun van het Rijk en Europa, zorgen we ervoor dat vergroening geen lastenpost, maar een investering in onze straten is.

Onze acties:

- **Groene stadsprojecten komen tot leven.** We gaan door met het Rijnhavenpark, het vernieuwde Hofplein, de Hofbogen, het Alexanderplein, het Nelson Mandelapark en Getijdenpark Feijenoord. Deze stadsprojecten, die eerst nog maar plannen en dromen waren, komen nu echt tot leven. We pakken daarnaast het stadsproject Westblaak weer op.
- **Rotterdam: een groene waterstad.** We investeren de komende decennia flink in de kwaliteit van leven in onze stad, door straten te vergroenen en ruimte te geven aan het water. Bij herinrichting van de buitenruimte wordt nadrukkelijker rekening gehouden met klimaatadaptatie. We creëren meer sport- en speelvelden, groene daken, gevelgroen, groene pleintjes, groene schoolroutes, groene bushokjes en bloemenlinten langs de hekken en tramsporen. Daarnaast brengen we oude stadssingels terug, zoals de Goudsesingel. Op ons verzoek is daar de afgelopen jaren al onderzoek naar gedaan. Het is nu belangrijk dat deze plannen en onderzoeken worden omgezet in actie.
- **Bewoners adopteren buitenruimte.** Het beheren en onderhouden van groen heeft een positief effect op de sociale cohesie in een buurt. Als je verantwoordelijkheid voelt voor je eigen buurt, draagt dat bij aan schonere en veiligere straten en het openbare gebied knapt ervan op. Daarom moet onder andere via wijkraden worden gestimuleerd dat bewoners een deel van de buitenruimte kunnen adopteren voor het beheer en het onderhoud, ook wel bekend als ‘zelfbeheer’. Het is immers hun eigen leefomgeving. Initiatiefnemers ontvangen een startpakket om het zelfbeheer uit te voeren (en als blijk van dank). In het startpakket zitten bijvoorbeeld handschoenen en een schoffel.
- **Meer zwemplekken in Rotterdam.** Samen met het waterschap zorgen we dat de Bergse Plassen net als de Kralingse Plas vrij worden gemaakt van blauwalg. Aan de rand creëren we een officiële zwemplek waar kinderen veilig het water in kunnen. Het succes van de Rijnhaven laat zien dat we meer zwemplekken nodig hebben in de stad. We onderzoeken of we de waterkwaliteit in het Getijdenpark kunnen verbeteren en of er mogelijkheid is om ook op andere plekken zwemplekken te realiseren.

Stadsprojecten

Onder leiding van VVD-wethouders Wijbenga, Karremans, Lansink-Bastemeijer en Versnel zijn de afgelopen jaren zes stadsprojecten van start gegaan die Rotterdam groener, gezonder en aantrekkelijker maken. De vergroening van het Hofplein en de aanleg van het Rijnhavenpark en het Nelson Mandelapark Maashaven worden inmiddels uitgevoerd. De eerste resultaten zijn al zichtbaar voor bewoners en bezoekers. Deze projecten zijn essentieel voor het leefklimaat in de stad: ze zorgen voor meer groen, betere luchtkwaliteit, fijne plekken om te ontmoeten en een aantrekkelijke openbare ruimte. In de komende vier jaar pakken we stevig door: we vullen ontbrekende financiering aan, versnellen de uitvoering van lopende projecten en starten de uitvoering van het Hofbogenpark, het Getijdenpark Feijenoord en het Prins Alexanderplein. We gaan ook door met de transformatie van de Westblaak tot het Blaakpark. Een goed idee hoe om te gaan met het Schouwburgplein ontbreekt. De parkeergarage maakt dat erg ingewikkeld. We gaan aan de slag met een goed plan, want zoals het plein er nu bij ligt, kan echt niet meer.

De tijd is rijp om de volgende ‘groene golf’ vorm te geven. De komende 25 jaar maken we werk van 1.000 hectare nieuw groen in onze stad, bovenop de 20 hectare in de afgelopen periode. Zo maken we Rotterdam stap-voor-stap gaver en groener: een stad waar Rotterdammers trots op kunnen zijn.

Afvalplan: Operatie Singapore-schoon

Straatvuil en volle afvalcontainers zijn niet alleen maar kleine ergernissen, maar signalen van verval. Ze geven bewoners het gevoel dat hun wijk achteruitgaat en dat niemand meer ingrijpt. Vuil trekt vuil aan, zwerfafval trekt ratten aan. Afval verstoort het straatbeeld en ondermijnt het vertrouwen in de overheid. Een vuile straat is het begin van verloedering en daarmee ook van onveiligheid. Rotterdam verdient beter.

Daarom zetten wij de strijd tegen zwerfafval voort. Onder de vlag Operatie

Singapore-schoon gaan we door met bewezen maatregelen, zoals de succesvolle aanpak van Samen SchoonR. We zetten ook in op technologie, cameratoezicht en gedragsbeïnvloeding en zorgen ervoor dat wie rotzooi maakt, dat voelt in zijn portemonnee door fikse boetes.

Het is belangrijk dat bewoners een gevoel van controle hebben in hun eigen buurt. Daarom maken we het melden van overvolle bakken makkelijker dan ooit, zetten we in op het slimmer legen van containers en geven we bewoners de mogelijkheid om buurtacties op te zetten en container adoptant te worden.

Wat we investeren in een groenere stad, moet niet teniet worden gedaan door vuile straten. Een stad vol nieuwe stadsparken, geveltuinen, vernieuwde pleinen en aantrekkelijke buitenruimtes is pas mooi als ze ook schoon zijn. Daarom maken we van een schone stad geen sluitpost, maar een speerpunt in ons beleid.

Onze acties:

- **Singapore-schoon.** We investeren de komende jaren fors in het opruimen van onze stad. De schoonmaakdienst wordt uitgebreid, we investeren extra in voertuigen en werken nog meer op basis van data. Hierdoor verbeteren we de routes voor het legen van afvalbakken en -containers. Daarnaast zorgen we ervoor dat je nog sneller een volle bak kunt melden via de MeldR app.
- **De hufterboete blijft.** Wie onze stad vervuult, gaat betalen. We zetten in op het verhogen van de pakkans door het korps Handhavers uit te breiden en cameratoezicht te versterken. Als je afval op straat blijft gooien of naast de afvalcontainers, krijg je iedere keer een hogere boete. Je kunt ook kiezen voor een alternatief: de straat schoonvegen.
- **Zwerfafval Repressie Zones.** Om gedrag te veranderen gaan we in wijken met bovengemiddeld veel zwerfafval extra hoog beboeten. Er komen borden in de wijk die mensen hierop wijzen.
- **Zero-tolerance voor ratten.** Volgens linkse partijen horen ratten bij een stad, maar ondertussen lijkt de stad steeds meer op 'Ratterdam'. Daarom willen we in Rotterdam net als in Schiedam gebruikmaken van innovatieve vallen en bestrijdingsmethoden tegen ratten en andere plaagdieren. Ook andere exoten zoals rivierkreeften, die de natuur en biodiversiteit bedreigen, bestrijden we. We zoeken proactief naar innovatieve oplossingen hiervoor.

VEILIGHEID IN ROTTERDAM

stevig optreden voor een veilige stad

Alledaagse veiligheid

Rotterdam is van ons allemaal. We behandelen elkaar met respect, of we nu op straat zijn, in de tram, op de voetbalvereniging of op school. We zien dat deze norm flink onder druk staat. Politie, handhavers en hulpverleners, maar ook docenten, ambtenaren en politici hebben steeds vaker te maken met geweld en intimidatie. Daarnaast vermijden mensen het steeds meer om iemand aan te spreken op zijn of haar gedrag, uit angst voor agressie of geweld. Deze sociale verharding verdient een stevige reactie.

Als we toestaan dat het bedreigen van mensen de normale gang van zaken is, wordt Rotterdam opgeëist door de agressieve minderheid. Wij laten dit niet gebeuren.

Rotterdamers moeten met een veilig gevoel naar de winkel kunnen gaan of naar een voetbalwedstrijd van hun zoon of dochter.

Wie zich elke dag inzet voor een betere stad verdient onze bescherming en onbegrensde steun: van boa's en leraren tot aan agenten, verplegers en brandweermannen.

Onze acties:

- **Het Korps Rotterdamse Handhavers.** Handhavers krijgen steeds meer en complexere taken. Daarom willen we een uitbreiding van het aantal handhavers en zorgen we ervoor dat deze mannen en vrouwen mee kunnen groeien in hun steeds belangrijker wordende rol. Als startschot hernoemen we Toezicht & Handhaving officieel naar het Korps Rotterdamse Handhavers.
- **Integrale Handhavingsactie.** Bij langdurige overlast schakelen we standaard over op een Integrale Handhavingsactie. Denk aan het tijdelijk afsluiten van een gebied met inzet van de patseraanpak, preventief fouilleren of het direct in beslag nemen van voertuigen. We zorgen ervoor dat overlastgevers

die niet bijdraaien, geen stap kunnen zetten zonder dat wij weten wat ze doen. Indien nodig hanteren we een samenscholingsverbod. Om herhaling te voorkomen krijgen overlastgevers een gebiedsverbod.

- **Veiligheid leidend bij inrichting buitenruimte.** Bij de (her)inrichting van de buitenruimte houden we rekening met de veiligheid als het donker is. Waar het kan, verlichten we donkere tunnels en vermijden we slecht zichtbare hoeken. Hiervoor gebruiken we bij voorkeur slimme lampen die reageren op beweging.
- **Actie tegen normvervaging.** Samen met scholen, sportverenigingen, jongerenwerkers en ouders organiseren we "Normen en Waarden"-actieweken. We praten over wederzijds respect, straatcultuur, intimidatie en grensoverschrijdend gedrag. Jongeren leren dat iedereen een verantwoordelijkheid heeft voor het gedrag op onze straten. Tegelijkertijd lanceren we samen met politie, de zorg en de brandweer een publiekscampagne tegen de verharding van de samenleving.
- **MeldR app ook voor agressie en bedreiging.** Bewoners kunnen via de MeldR app ook incidenten van agressie en bedreiging melden. Door de locaties en tijdstippen van de incidenten kunnen handhavers sneller optreden. In het algemeen gaan we de MeldR app inzetten als het digitale middel om misstanden en overlast te melden. We stoppen dus met allerlei verschillende apps voor dezelfde functie.

Het Korps Rotterdamse Handhavers

- Verandering start met de naam. Toezicht & Handhaving heet voortaan het Korps Rotterdamse Handhavers. We verwachten steeds meer van onze handhavers en daarom maken we ze klaar voor de toekomst door ons personeels- en aanwervingsbeleid te verbeteren. We bieden handhavers een goede opleiding en goede salarissen en arbeidsvoorwaarden, zodat zij voor de gemeente willen blijven werken.
- Versterken van weerbaarheid handhavers. We vragen handhavers steeds vaker om op te treden tegen zware overlast, zoals straatintimidatie en asociaal verkeersgedrag. Maar als zij met geweld te maken krijgen, hebben ze geen middel om zich te verdedigen. Dat klopt niet. Daarom willen we dat de wapenstok standaard bij het uniform hoort en starten we een lobby voor pepperspray als een veilig verdedigingsmiddel.
- 200 extra handhavers erbij. In de afgelopen periode kwamen er al ongeveer 100 handhavers bij. We zijn trots op dat resultaat! Tegelijkertijd zien we dat de druk op onze handhaving te groot blijft. Daarom verdubbelen we die inzet: de komende collegeperiode komen er nog eens 200 handhavers bij.
- Samenwerking tussen handhaving en politie. We versterken de samenwerking tussen handhaving en de politie. Wijkhandhavers en wijkagenten worden gestimuleerd om samen op te trekken. We zorgen ervoor dat ze beter en sneller belangrijke informatie kunnen delen, zodat handhavers en politie veiliger en effectiever kunnen optreden.

Één centraal meldpunt

De overheid heeft te veel meldpunten. De MeldR app, meldpunt Zorgen om een Ander, het Veiligheidsloket, Advieslijn Woonoverlast en ga zo maar door. Dat maakt melden onnodig ingewikkeld. Wij willen dat alle meldingen, van afval tot overlast, worden gedaan via één centraal meldpunt: de MeldR app. Alleen meldingen die te veel de privésfeer raken en waarbij privacy in het geding komt, vormen hierop mogelijk de uitzondering. We onderzoeken de mogelijkheid om de MeldR app zo in te richten dat meldingen die de privésfeer, meteen bij de juiste organisatie terecht komen. Zo wordt het eenvoudiger om iets te melden en zorgen we dat er ook echt iets mee gebeurt.

Vrijheid en veiligheid voor iedereen

Wij staan voor een stad waar vrijheid en veiligheid voor iedereen geldt. Of je nu homo, lesbisch, bi, transgender, non-binair, queer of hetero bent: je hoort erbij. Niet omdat we daar een groot ding van maken, maar omdat het in een vrije stad normaal moet zijn.

Helaas is dat nog niet altijd zo. LHBT'ers en vrouwen krijgen nog te vaak te maken met uitsluiting, intimidatie of zelfs geweld. Dat accepteren we niet.

We hebben al veel bereikt met de aanpak van straatintimidatie. Seksuele intimidatie is in Rotterdam strafbaar en de eerste daders zijn al via de rechter gestraft. Handhavers treden sneller op doordat ze bewust zijn van de signalen van seksuele straatintimidatie. Daarnaast voeren we in Rotterdam permanent publiekscampagnes om mensen bewust te maken van straatintimidatie, hoe ze het herkennen en wat ze er zelf tegen kunnen doen.

Dit zijn goede resultaten, maar onze ambities moeten hoger liggen, want 84% van de Rotterdamse vrouwen krijgt nog altijd te maken met seksuele straatintimidatie. Van de LHBT'ers in Nederland wordt 78% met hetzelfde geconfronteerd.

In een land en een stad waar de vrijheid van de individu centraal staat, is dat onacceptabel. Iedereen moet veilig over straat kunnen zonder na te hoeven denken of hun rokje te kort is of dat ze wel of niet hand-in-hand kunnen lopen. Daarom blijven we keihard optreden tegen straatintimidatie.

Onze acties:

- **Voortzetten en verbreden aanpak straatintimidatie.** De Aanpak Seksuele Straatintimidatie zetten we door. Alle boa's worden getraind op het herkennen van straatintimidatie en handhaving van de aanpak van straatintimidatie. We gaan door met de permanente publiekscampagnes en betrekken daar de nachthoreca bij.
- **Predator Response Team van handhavers.** We richten een mobiel Predator Response Team op van speciaal getrainde boa's. Dit team richt zich op hotspots van straatintimidatie en kan daardoor snel, zichtbaar en effectief handelen bij meldingen.

- **Altijd gebiedsverbod bij herhaling.** Bij herhaling van straatintimidatie krijgt de dader altijd een gebiedsverbod.
- **Guarded Bus Stops bij verlaten OV-haltes.** We halen het Guarded Bus Stop-concept naar verlaten metro- en bushaltes. Reclameborden krijgen bij deze haltes een camera, een microfoon en een sensor. Wanneer een sensor merkt dat een persoon 's nachts alleen is, komt er een optie op het scherm om te videobellen met een handhaver-op-afstand. Dat schrikt mogelijke daders af om iemand lastig te vallen.
- **Preventie via scholen en educatie.** We voeren een gerichte preventieve aanpak op scholen waarbij liberale waarden over gender en seksualiteit worden meegegeven. We schenken aandacht aan kinderen uit strenggelovige culturen of culturen waarin LHBT'ers en vrouwen vaak een achtergestelde positie hebben. We doen een beroep op leraren en geestelijk leiders om ouders te wijzen op hun verantwoordelijkheid bij de opvoeding van hun kinderen. Kinderen moeten leren dat het niet normaal is om mensen te intimideren vanwege hun sekse of geaardheid.
- **Rotterdamse Horeca Routes.** We pakken de veiligheid in de uitgaans- en winkelgebieden van het

centrum en de straten die hen verbinden conform ons plan de Rotterdamse Horeca Routes. Daarmee verbeteren we cameratoezicht, verlichting en groen rond deze routes.

- **Versterking positie vrouw op straat.** Naast hard optreden tegen en het voorkomen van straatintimidatie of erger, vinden we het ook belangrijk dat vrouwen weerbaar zijn tegen mannen die denken dat de straat van hen is. Daarom steunen en stimuleren we scholen en andere partners in het geven van trainingen, (zelfverdedigings-) lessen en andere manieren om de weerbaarheid van vrouwen te versterken.
- **Verplichte heropvoeding voor daders.** We verplichten daders van discriminatie/intimidatie/geweld naar LHBT'ers om een cursus te volgen waarin zij worden gewezen op de overeenkomsten tussen hen en LHBT'ers.
- **Rotterdam Pride, zonder pretentie.** Rotterdam Pride, queer-evenementen en roze cafés horen bij onze stad. Ze hoeven geen vlag op elk gebouw, maar wel de ruimte om te bestaan en steun krijgen van de gemeente waar dat nodig is. Zichtbaarheid mag, veiligheid moet. Wij staan voor een stad waar je 's nachts over straat kunt in glitterjurk of hand-in-hand, zonder dat dat leidt tot problemen.

Aanpak voetbalhooliganisme

Voetbal verbindt Rotterdammers. Helaas verpest het wangedrag van een groep hufters het genot dat veel Rotterdammers uit een voetbalwedstrijd halen. Na een tijd van stilstand is er afgelopen jaar eindelijk momentum ontstaan om korte metten te maken met het voetbalhooliganisme. Wat ons betreft pakken we door.

Dat doen we via drie concrete stappen:

1. Een digitale Meldplicht. Op dit moment loopt er een pilot Digitale Meldplicht. De meldplicht wordt opgelegd aan hooligans met een gebiedsverbod op wedstrijddagen. Daardoor mogen veroordeelde hooligans het stadion niet meer in. Doen ze dat wel? Dan zitten daar grote consequenties aan vast. Na de pilot gaan we verder met deze digitale meldplicht.

2. Gezichtsherkenning bij Feyenoord. We ondersteunen en moedigen Feyenoord aan bij het inzetten van biometrische herkenningstechnologie, zoals gezichtsherkenning en zijn bereid bij de investering eenmalig een bijdrage te leveren. Zo weten we wie er in het stadion aanwezig zijn en komen hufters er niet in. We moedigen Excelsior en Sparta aan om hetzelfde te doen.

3. Handhaving binnen het stadion. We stappen af van het oude motto dat de club binnen het stadion verantwoordelijk is en de gemeente daarbuiten. Wat binnen het stadion gebeurt, beïnvloedt wat er zich op straat afspeelt. Daarom maken we het voor de politie mogelijk om ook binnen het stadion op te treden, bijvoorbeeld met gerichte of preventieve fouilleeracties. Tegelijkertijd verwachten we van voetbalclubs dat zij hun verantwoordelijkheid nemen en de beveiliging verbeteren.

Online wangedrag heeft offline consequenties

Er wordt steeds vaker online gepest, vernederd, geïntimideerd of afgeperst. Denk aan nepaccounts, online shaming, het verspreiden van seksueel beeldmateriaal, haat zaaien of digitale oplichting.

Wij staan voor vrijheid en verantwoordelijkheid. Als je je offline niet mag misdragen, dan geldt dat ook online. Dit principe moet voor iedereen duidelijk zijn en het heeft gevolgen als iemand zich online misdraagt.

Daarom zorgen we ervoor dat handhavers en medewerkers snel en adequaat kunnen reageren op online intimidatie en misbruik. Zo bouwen we samen aan een veilige en inclusieve digitale leefomgeving voor alle Rotterdammers.

Geweld achter de voordeur

Thuis hoor je je veilig te voelen. Toch komt geweld achter de voordeur nog altijd te veel en te vaak voor. Iedereen kan het slachtoffer zijn. Sterker nog, landelijk wordt één op de tien mensen ouder dan 16 jaar slachtoffer van dit soort type geweld.

Zo'n 100.000 tot 160.000 kinderen in Nederland krijgen jaarlijks te maken met geweld achter de voordeur: dat is tussen de 1 tot 5 kinderen per klas. Dit soort geweld verwoest levens en het ondermijnt het vertrouwen dat we voor de mensen om ons heen voelen.

Rotterdam heeft al belangrijke stappen gezet, maar te vaak blijven slachtoffers onbeschermd of worden signalen te laat opgepikt of niet gedeeld. Daarom kiezen we voor een fundamentele koerswijziging: van reageren naar voorkomen, van versnippering naar samenwerking, van afwachten naar ingrijpen.

Onze acties:

- **Meldpunt voor online intimidatie in Rotterdam.** Dit meldpunt koppelen we aan Slachtofferhulp en Veilig Thuis. We zetten hier de MeldR app voor in. Slachtoffers krijgen daardoor snel steun, advies en hulp bij aangifte.
- **Samenwerking met sociale mediaplatforms.** Schadelijke inhoud op sociale media moet snel gemeld en verwijderd worden.
- **Opsporing online intimidatie.** Online pesten, haatreacties en bedreigingen ondermijnen het vertrouwen en de samenhang in onze stad. We werken met de politie en hulpverlening samen om signalen van online intimidatie en geweld tijdig op te sporen en aan te pakken

Onze acties:

- **Dader eruit, niet het slachtoffer.** Bij uithuisplaatsing wordt de dader, niet het slachtoffer, uit huis geplaatst. We koppelen dit aan een gebiedsverbod en een meldplicht om de bescherming van het slachtoffer te garanderen. De dader betaalt zelf voor onderdak. We onderzoeken of het mogelijk is om gebiedsverboden preventief op te leggen, dat wil zeggen niet pas als geweld heeft plaatsgevonden maar al als er een reële dreiging is van geweld.
- **Lokale Taskforce Geweld Achter de Voordeur.** We starten een pilot in 3 wijken met een taskforce van een wijkagent, jeugdverpleegkundige en wijkteammedewerker. Dit team bespreekt signalen in de wijk en reageert direct als daar aanleiding toe is. Wat werkt in deze pilot rollen we uit over de hele stad.
- **Structurele samenwerking in de keten.** Het netwerk van instanties rondom geweld achter de voordeur is nu onoverzichtelijk. We richten een permanent stedelijk samenwerkingsplatform op, waarin politie, zorg, scholen, Veilig Thuis,

woningcorporaties en wijkteams standaard samenwerken en informatie delen. Binnen dit platform worden verantwoordelijkheden vastgelegd, zodat niemand zich meer kan verschuilen achter andere instanties.

- **Zorg op maat voor slachtoffers en plegers.** Geweld stopt niet altijd met een uithuisplaatsing. Daarom willen we een verplichte aanpak voor daders met gedragsverandering via hulpverlening of afkicktrajecten. Voor slachtoffers komt er sneller toegang tot trauma- en herstellzorg.
- **Privacy mag nooit een excuus zijn.** Beschermen we levens of gegevens? Onze keuze is duidelijk: levens. Signalen van geweld blijven vaak onopgemerkt, omdat instanties erg terughoudend handelen rondom privacyregels. Daarom ontwikkelen we een verplichte cursus voor alle betrokken professionals waarin zij leren wat juridisch juist wel kan en mag, zodat we meer levens kunnen redden.
- **We investeren in vroegsignalering op scholen.** Kinderen die opgroeien met geweld achter de voordeur zijn extra kwetsbaar. Daarom trainen we structureel leraren en schoolteams in het herkennen van signalen en het veilig melden daarvan en betrekken ouders en verzorgers daarbij. We maken het voor slachtoffers ook makkelijker om gebruik te maken van meldpunten en communicatiekanalen, zodat ze veilig en anoniem hulp kunnen zoeken.
- **Geen huiselijk geweld.** We stoppen met de term huiselijk geweld. Het doet geen recht aan de impact die geweld achter de voordeur heeft op de slachtoffers.

Vrouwen vrij en veilig: elke straat, elke nacht, ieder huis.

Veilig zijn, is vrij zijn. De veiligheid van vrouwen staat onder druk. Achter de voordeur, door gewelddadige partners. Op straat, door mannen die denken dat de nacht van hen is.

Als vrouw hoor je dezelfde vrijheid te hebben als ieder ander. Wij zullen daar met hand en tand voor blijven strijden.

Wij zetten daarom in op een dubbele aanpak: achter de voordeur en op straat. De afgelopen jaren hebben we goede stappen gezet, maar we zijn er nog lang niet. Voor ons is leidend dat de angst voor privacy-schendingen, de veiligheid van vrouwen niet in de weg mag staan

Achter de voordeur grijpen we in voordat geweld escaleert. Dit begint bij herkenning. We werken samen met politie en scholen om les te geven over de tekenen van huiselijk geweld en hoe je hiermee om kunt gaan. Als je het zelf meemaakt, maar ook als je het vermoedt bij een ander. Verder bundelen de politie en scholen ook de krachten met wijkteams en woningcorporaties. Daders worden uit huis geplaatst en landelijk pleiten we voor strafbaarstelling van psychisch geweld en een partnercheck. Wie twijfelt aan het verleden van een partner, moet dat kunnen navragen bij de politie. Ziet de politie een risico, dan delen zij of er een geschiedenis is van partnergeweld, zoals een veroordeling.

Op straat stellen we de norm: zichtbaar en stevig. Vrouwen zijn zelf in staat een grens te stellen, we onderstrepen dat door de weerbaarheid van vrouwen op straat te versterken. De veiligheid van vrouwen wordt een structureel onderdeel van de inrichting van de buitenruimte. Straten en tunnels worden beter en slimmer verlicht. We schuwen het gebruik van camera's niet, maar breiden cameratoezicht juist uit, zodat de politie sneller kan ingrijpen. Door de transformatie van het Korps Rotterdamse Handhavers gaan we veel meer en met speciale Predator Response Teams handhaven op seksuele straatintimidatie.

Tegelijkertijd gaan we cultuursensitief het gesprek aan in gemeenschappen waar de vrijheid van vrouwen niet vanzelfsprekend is.

Elke straat, elke nacht, ieder huis. Wie vrouwen hun vrijheid ontnemt, treft grenzen. Wie bescherming nodig heeft, krijgt die. Wie opstaat, krijgt onze steun.

Intelligent cameratoezicht

Camera's dragen bij aan de veiligheid van een buurt. Wie kwaad wil, denkt twee keer na als hij weet dat hij bekeken wordt. En als het toch misgaat, helpen camera's bij een snelle opsporing en als bewijsvoering.

Toch zijn er te veel blinde vlekken in onze stad, waardoor criminelen hun kans pakken en politie of handhaving niet altijd op tijd kunnen reageren. Zelfs bekende en drukbezochte plekken, zoals het Schouwburgplein, zijn op dit moment niet goed gedekt. Als we onze veiligheid serieus nemen, moeten we dat veranderen.

Dan gaat het allang niet meer over de hoeveelheid camera's, maar vooral over hoe slim je die camera's inzet. Intelligent cameratoezicht betekent: gericht, strategisch en in samenwerking met Rotterdammers, zoals ondernemers, bewoners en instellingen.

Intelligent cameratoezicht gaat samen met respect voor de privacy van mensen. Toezicht moet bewust, veilig en binnen wettelijke kaders worden ingezet. Maar onze afweging is duidelijk: privacy mag nooit een excuus zijn om niets te doen.

Onze acties:

- **Londen en het Citywide CCTV grid als inspiratiebron.** Londen heeft een dekkend cameranetwerk. Het gevolg is indrukwekkend: 90% van de misdaden in het centrum wordt opgelost met behulp van camerabeelden. Daarnaast helpen de camera's bij de preventie en bestrijding van geweld en diefstal in winkelstraten, stations en uitgaansgebieden.
- **Slim uitbreiden waar het werkt.** We breiden het cameratoezicht in onze stad flink uit. Het is geen wedstrijdje camera's hangen, maar ons doel is een dekkend en effectief netwerk voor het centrum en plekken waar jongeren vaak slachtoffer worden van intimidatie, drugsdeal praktijken of geweld. We houden de kosten hiervan betaalbaar door de investeringsbeslissing te maken bij gebiedsontwikkelingen waarbij straten op de schop gaan.
- **Samenwerken met bewoners en ondernemers.** We werken samen met ondernemers, bewoners en verenigingen om, wanneer dat nodig is,

private en publieke camera's te combineren in de informatiestroom naar de politie.

- **Predictive enforcement.** We onderzoeken het gebruik van AI-technologie om handhaving te verbeteren en politie te ondersteunen. Denk aan het opsporen van verdachte gedragingen via camera's. We moedigen innovatie in dit gebied aan.
- **Privacy als recht, geen smoes.** We respecteren de privacy van bewoners en houden ons aan privacyregels, maar het continu gebruiken van privacy als argument tegen effectieve veiligheidsmiddelen accepteren wij niet.
- **Melden met beeld.** We onderzoeken de mogelijkheid voor een gemeentelijk portaal (MeldR app) waar bewoners beelden kunnen delen van incidenten uit hun eigen beveiligingscamera's.
- **Uitbreiding mobiel cameratoezicht.** We breiden het aantal mobiele camera's uit die direct kunnen worden geplaatst bij overlast of escalaties, bijvoorbeeld rond evenementen of tijdelijke hotspots van verkeersasos en overlastgevers.
- **Intensief toezicht bij nieuwbouwwoningen.** Rond nieuwbouwlocaties is de sociale controle vaak beperkt. Daardoor worden het vaak plaatsen waar criminelen en onzure types zich ophouden, zoals rond de voormalige Tweebosbuurt. Om na de oplevering de nieuwe bewoners te helpen er een fijne buurt van te maken en de verkeerde types weg te drijven, wordt er voor een periode mobiel cameratoezicht ingezet en ook intensiever fysiek toezicht gehouden.

Zware criminaliteit en ondermijning

Rotterdam vormt een frontlinie in de strijd tegen de georganiseerde misdaad. De gevolgen van die strijd zijn te voelen in onze wijken. Kinderen worden geronseld als geldezel, drugsrunner of bommenlegger. Criminelen kopen woningen op met zwart geld. Zorggeld verdwijnt in de zakken van fraudeurs. En 's nachts raken buurten ontwricht door geweldsincidenten, zoals explosies, die het veiligheidsgevoel aantasten.

Wie denkt dat dit een probleem van "anderen" is, heeft het mis: de gebruiker van een lijntje coke op een feestje, de adviseur die wegstijgt, de verhuurder die geen vragen stelt; ze maken allemaal deel uit van dezelfde keten. Wij zullen samen met de veiligheidsdiensten de strijd aan gaan, want we kunnen winnen.

De aanpak van ondermijning is voor ons heel belangrijk. Wij bouwen aan een stad waarin misdaad niet loont. Een stad waarin we netwerken kapotmaken, criminelen alles afpakken en jongeren perspectief bieden voordat criminelen dat doen. Wij geloven in kansen, maar stellen harde grenzen.

Daarom zetten we in op de combinatie van slim investeren, gericht handhaven en keihard ingrijpen.

Onze acties:

- **Misdaad mag niet lonen.** We maken bestuurlijk afpakken tot speerpunt en we halen drempels weg. Dat betekent concreet: het vaker afpakken van voertuigen, vastgoed en contant geld. We zetten alles op alles om de opbrengsten van criminaliteit weg te halen bij de dader en terug te geven aan de stad.
- **Pak de hele keten aan.** Om criminelen pijn te doen moet je hun hele netwerk aanpakken. Daarom werken we samen met de politie, het OM en andere betrokken organisaties om de criminele keten kapot te maken. Of het nu makelaars zijn, zorgbureaus of verhuurders: als je meewerkt aan fraude, witwassen of vastgoedcriminaliteit wordt je aangepakt.
- **Campagne: jouw lijntje = hun explosie.** De bewustwordingscampagne over drugsgebruik wordt verder ontwikkeld. Gebruikers moeten weten wat de consequenties van hun handelen zijn. De campagne koppelen we aan onderwijs, horeca en evenementen.

- **Havengebied onder toezicht brengen.** De Rotterdamse haven is een magneet voor ondermijning. We zetten ons in voor een aparte juridische status van het havengebied, zodat criminaliteit zoals inklimmen sneller bestraft kan worden en extra bevoegdheden beschikbaar komen voor toezicht en onderdrukking.
- **Scherp toezicht op drugslabs en kwekerijen.** We versterken toezicht op bedrijfsruimtes, opslagpanden en woningen in kwetsbare wijken en handelen sneller als er signalen zijn.
- **Aanpak explosiegeweld.** We staan achter het 'Offensief tegen Explosies'. Daarom investeren we in snellere opsporing, extra inzet op dadersporen bij explosies en harde vergelding bij herhaling: per portiek, per wijk, per netwerk.
- **Trek de vastgoedmarkt los uit criminele handen.** We gebruiken Bibob-toetsen bij vastgoedtransacties en onderzoeken of een vergunning verplicht kan worden na herhaaldelijke verhuurdersovertredingen. Woningen zijn bedoeld om in te wonen, niet om drugs in op te slaan of criminelen te huisvesten.
- **Maak zorgfraudeurs onmogelijk.** Geld voor de zorg hoort naar de zorg van mensen te gaan, niet naar criminelen. We intensiveren Bibob-controles op zorgaanbieders, trekken contracten in bij fraude en pakken ook bemiddelaars en netwerkorganisaties aan die zorgcliënten doorsluizen naar malafide aanbieders.
- **Zorg voor signalen uit de wijk.** We maken het makkelijker voor buurtbewoners, ondernemers en woningcorporaties om melding te maken van vermoedens van ondermijning en criminaliteit via de MeldR app.

Jeugdcriminaliteit

Criminelen ronselen Rotterdammers op steeds jongere leeftijd voor de georganiseerde misdaad. Dat gebeurt niet alleen op straat, maar ook online via TikTok, Snapchat of Telegram. Deze jongeren worden gebruikt als geldezels, drugskoeriers, bommenleggers of uithalers. Zodra ze eenmaal 'binnen' zijn, raken ze hun vrijheid én toekomst kwijt.

Daarom investeren we niet alleen in de bestrijding van criminaliteit en handhaving, maar ook in preventie. We proberen zo vroeg mogelijk in te grijpen, op school, in de wijk, in het gezin of juist op het scherm. We laten jongeren zien dat misdaad niet loont en het een doodlopende weg is, vaak letterlijk. We nemen ook wapens in voordat jongeren ze op straat kunnen gebruiken.

We kiezen voor een dubbele aanpak: perspectief bieden aan jongeren die dreigen af te glijden en keihard optreden tegen de criminelen die jongeren ronselen, verleiden of misbruiken voor criminele doeleinden.

Onze acties:

- **Perspectief als tegengif.** We ondersteunen leerwerktrajecten, stageplaatsen, vakonderwijs en sportvoorzieningen in kwetsbare wijken waar de verleiding van criminaliteit het grootst is. Jongeren moeten zien dat er alternatieven zijn voor een leven in de criminaliteit.
- **Preventief fouilleren.** In veiligheidsrisicogebieden moet de politie kunnen fouilleren op wapens. Dat schrikt af, haalt wapens van de straat en vergroot de pakkans. Wij staan achter deze maatregel en hebben het vertrouwen dat de politie deze goed uitvoert. Dit vertrouwen spreken we niet alleen uit, maar laten we ook zien door de 'derde waarnemer' bij preventief fouilleren te schrappen, zodat de politie effectiever en sneller kan fouilleren.
- **Patseraanpak.** Wie in een dure bak rijdt, maar geen eerlijk inkomen kan aantonen, heeft iets uit te leggen. We gaan door met de patseraanpak, waarbij de politie en de Belastingdienst luxe voertuigen controleren en deze in beslag nemen wanneer de herkomst niet kan worden aangetoond. Zo pakken we crimineel vermogen af, halen we foute rolmodellen van de straat en laten we zien dat misdaad niet loont.

- **Voorkom online ronseling.** De georganiseerde misdaad gebruikt kanalen op sociale media zoals TikTok, Snapchat en Instagram als vacaturesites. We investeren in preventieve programma's die het ronselen voorkomen, op scholen, sportverenigingen en sociale media. In samenwerking met de politie en online platforms pakken we actief ronselaars en geweldsinfluencers aan die online werven. Hier zetten we het Team Online Wijkveiligheid voor in.
- **Pak vroegtijdige signalen op.** We blijven in kwetsbare wijken samenwerken met wijkteams, scholen en jongerenwerkers. Wijkteams krijgen een structurele rol op scholen. We ontwikkelen ook manieren om signalen van (online) risicogedrag sneller te herkennen en daarop te handelen. Jongeren die voor het eerst de fout in gaan, krijgen direct te maken met Halt, de wijkagent of een jeugdboa.
- **Ondersteuning gemeenschap.** Ook de gemeenschap in de wijk draagt een rol bij preventie en het herkennen van risicogedrag. We ondersteunen initiatieven als Onwijze Moeders en Buurtvaders.
- **Verantwoordelijkheid ouders.** Ouders hebben vaak het beste zicht op hun kinderen. We zetten in op ouderbetrokkenheid en organiseren ouderbijeenkomsten om in gesprek te gaan over jeugdcriminaliteit, geweld en drugs. We trainen ouders om signalen van ronselaars te herkennen en wijzen hen op hun verantwoordelijkheid en op mogelijke consequenties: bij schade door de criminele daden van hun kinderen, mogen ouders er financieel voor opdraaien.

Radicalisering

In Rotterdam is er ruimte voor debat, botsende meningen en scherpe kritiek. Dat hoort bij een vrije samenleving. Maar wie die vrijheid gebruikt om onze democratische rechtsstaat te ondermijnen, zaait verdeeldheid en bedreigt onze vrijheid en veiligheid. Radicalisering begint vaak met uitsluiting, verwarring of frustratie en het kan eindigen in geweld. Voor religieus extremisme, extreemrechts geweld en vernielactivisme door extreemlinks is in onze stad geen plek. Wie radicaliseert, raakt niet alleen zichzelf kwijt, maar ook zijn plek in de samenleving. Hoe eerder we signalen van radicalisering herkennen, hoe sneller we kunnen ingrijpen.

Onze acties:

- **Geef ruimte aan de zwijgende meerderheid.** We laten ons niet gijzelen door radicale minderheden die het maatschappelijk debat domineren. De gemeente

Dakloosheid

Rotterdam laat niemand vallen. Wie dakloos is, verdient een kans op een beter bestaan: een plek om te slapen, uitzicht op werk, en de mogelijkheid om weer mee te doen in de samenleving. Wij geloven in de kracht van mensen om hun leven weer op te bouwen, maar het is aan hen om die kans te pakken. Vrijheid betekent ook verantwoordelijkheid. Wij kiezen voor een tweesporenbeleid: begeleiden waar het kan, begrenzen waar het moet. Onze aanpak is menselijk en duidelijk. We maken een duidelijke keuze om dakloosheid aan te pakken. Wij willen niet dat overlast van dakloosheid, het probleem van bewoners en bedrijven wordt. Wat er nu gebeurt bij het Museumpark of in de Agniesebuurt is onacceptabel.

Speciale aandacht gaat uit naar dakloze jongeren, jongeren die zonder hulp moeilijk iets van hun leven kunnen maken. Met Project010 worden jongeren nu al geholpen aan een goede basis. Dit kost geld, maar het valt in het niet bij de maatschappelijk kosten van dakloosheid. Daarom willen we Project010 uitbreiden, zodat meer jongeren de kans krijgen om uit het dal te klimmen. We zorgen ervoor dat deze hulp alleen terechtkomt bij dakloze jongeren uit Rotterdam.

Onze acties:

- **Arbeidsplicht bij opvang.** De opvang is een vangnet voor daklozen, maar wel met het doel

richt zich op de gematigde meerderheid; mensen die gewoon hun ding willen doen, hard werken en goed willen leven.

- **Geen subsidie voor antidemocratische organisaties.** Wie onze democratische rechtsstaat ondermijnt, links, rechts of religieus, krijgt geen euro aan subsidie. Niet rechtstreeks en ook niet via de achterdeur zoals welzijn, jongerenwerk of geloofsactiviteiten.
 - **Bescherm de Joodse gemeenschap.** De kleine Joodse gemeenschap die we nog in Rotterdam hebben, hoort bij onze stad. Er is dus geen enkele ruimte voor antisemitisme. In overleg met de Joodse gemeenschap werken we aan zero tolerance jegens antisemitisme.
 - **Ontwrichtende protesten aanpakken.** Het recht om te demonstreren weegt zwaar, maar voor intimidatie, geweld of ontwrichting van de samenleving is geen plek.
- dat ze weer hun eigen plek kunnen vinden en hun leven oppakken. Daarom onderzoeken we ook of bij de opvang een dagbestedings- of arbeidsplicht mogelijk is. Zo helpen we deze mensen hun plek in de maatschappij te vinden.

- **Buitenslapers terug naar werk of terug naar huis.** Veel buitenslapers komen uit Midden- en Oost-Europa, zonder zicht op werk. We bouwen door op het Actieplan Buitenslapers en kijken samen met deze buitenslapers of er werk is. Anders helpen we hen terug naar het land van herkomst. Rotterdam is geen eindstation voor wie hier doelbewust komt zwerven.
- **Weren van malafide uitzendbureaus.** Malafide uitzendbureaus trekken met valse bedoelingen arbeidsmigranten naar Rotterdam. Door slechte leefomstandigheden is de kans op dakloosheid groot. We werken daarom samen met het Rijk aan het terugdringen en het weren van malafide uitzendbureaus.
- **Duidelijke afspraken met opvangorganisaties.** Maatschappelijke organisaties die daklozen opvangen, zoals de Pauluskerk en Nico Adriaans Stichting, krijgen onze steun. Daarnaast heeft beheersing van de overlast binnen en rondom hun panden de hoogste prioriteit. De veiligheid van de omgeving staat voorop.

Stappenplan: aanpak overlast van daklozen

Rotterdam is voor ons een stad die oog heeft voor iedereen, ook voor de meest kwetsbaren. De Pauluskerk speelt hierin een belangrijke rol door dak- en thuislozen opvang en zorg te bieden. We waarderen het waardevolle werk van de kerk en willen hen daarbij ondersteunen, onder andere door het aantal opvangplekken op een andere plek uit te breiden.

Tegelijkertijd zien we dat de huidige situatie in het centrum en bij het Centraal Station structureel tot flinke overlast leidt voor voorbijgangers, bewoners en ondernemers. Dit kan en mag niet de bedoeling zijn. Ook is het voor hulpbehoevenden op de huidige locatie nauwelijks mogelijk om de negatieve spiraal van zelfdestructief gedrag te doorbreken.

Daarom willen wij in gesprek met de Pauluskerk over verplaatsing van de opvangvoorziening naar een betere plek, gecombineerd met de uitbreiding van het aantal opvangplekken. Wij zijn voorstander van een algemene, sobere opvang voor buitenslapers: veilig en schoon, op een locatie die zo min mogelijk

overlast veroorzaakt. Op deze manier zorgen we dat daklozen de zorg en opvang krijgen die ze nodig hebben en dat Rotterdam een fijne stad blijft, voor iedereen.

1. We gaan in gesprek gaan met de Pauluskerk over de verplaatsing van de opvang van de Pauluskerk naar een andere plek in de stad, gecombineerd met extra opvangplekken.
2. We onderzoeken of de huidige opvangmogelijkheden, zoals Project010 en housing first voldoende zijn. Alle daklozen zouden in theorie een plek moeten hebben.
3. Binnen de Handhaving wordt een speciaal team aangewezen voor de handhaving van het bedelverbod, het signaleren van buitenslapers en het vervoer naar de opvang.
4. Ons doel is dat tegen 2030 het aantal buitenslapers sterk is afgenomen, dat bedelbendes Rotterdam vermijden en dat het aantal meldingen van overlast door buitenslapers drastisch is gedaald.

Aanpak verkeersaso's

Rotterdam heeft veel overlast van verkeersaso's die denken dat zij geen rekening hoeven te houden met hun stadsgenoten. Harde muziek, toeterparades, straatraces, overlast van deelscooters en fatbikes en dubbelparkeren: het is asociaal en gevaarlijk.

Wij hebben dit probleem op de kaart gezet en aangepakt. Dankzij onze inzet kwam er een Rotterdamse Verkeersaso Aanpak. Deze aanpak houdt in: Tijdelijke afknijpstraten (zoals de Meent), inzet van handhavers en geluidsmeters, uitschrijven van boetes, opleggen van dwangsommen en gebiedsverboden en afsluiten van hele straten.

Het zijn goede resultaten, maar ons werk is nog niet af. Overlast verplaatst zich naar andere wijken en asociaal gedrag neemt telkens nieuwe vormen aan. Daarom gaan we door met de Rotterdamse Verkeersaso Aanpak en versterken we die waar dat nodig is. Verkeersaso's vragen om aandacht, dus die krijgen ze. Alleen niet de aandacht die ze willen.

Onze acties:

- **Intensivering Verkeersaso Aanpak.** We gaan door met de Rotterdamse Verkeersaso Aanpak en passen het beleid aan als er nieuwe vormen van asociaal gedrag de kop opsteken.
- **Afkoelplek voor verkeersaso's.** Bestuurders die zich op hotspots misdragen met asociaal rijgedrag, zoals straatraces, toeterparades of loeiharde uitlaten, worden direct van straat gehaald. Hun voertuig gaat aan de ketting op een afgelegen 'afkoelplek' buiten de woonwijken. We onderzoeken de mogelijkheid om dit beleid toe te passen bij ernstige overlast en voertuigen bij voortduren asociaal gedrag voorgoed af te pakken.
- **Gebiedsverbod na overtreding samenscholingsverbod.** Bij aanhoudende overlast in een wijk gaat een samenscholingsverbod van kracht. Er moet juridisch een stap verder gegaan kunnen worden om te voorkomen dat overlastgevers terugkeren in dit gebied.

Daarom willen we dat na overtreding van een samenscholingsverbod, wordt overgegaan op een gebiedsverbod.

- **Geluidsflitsers.** Geluidsoverlast door verkeersaso's is een van de grootste bronnen van irritatie onder Rotterdammers. Flitspalen die geluid in plaats van snelheid meten waren lang onbetrouwbaar, maar zijn ondertussen dusdanig verbeterd dat ze werken. We investeren daarom in geluidsflitsers en gaan zo snel mogelijk met boetes werken.
- **Verantwoordelijkheid bij werkgevers van maaltijd- en pakketbezorgers.** Werkgevers van maaltijd- en pakketbezorgers die de verkeersregels aan hun

laars lappen, worden daadkrachtiger aangepakt. De gemeente en de politie verzamelen en delen informatie om deze werkgevers aan te spreken. We gaan werken met een stoplichtsysteem: bij tien overtredingen van bezorgers kan hun werkgever een maand lang geen bezorgers meer inzetten in Rotterdam.

- **Asociaal gedrag deelfietsen en -scooters.** Handhavers besteden aandacht aan het fout stallen van deelfietsen en -scooters en aan asociaal rijgedrag. We werken samen met aanbieders van deelfietsen en -scooters om overlast effectief aan te pakken. Bij herhaling presenteren we boetes aan de verhuurders.

De Rotterdamse Verkeersaso Aanpak

In de periode 2018 - 2022 zette onze partij de aanval in op verkeersasociaal gedrag. Het moest een keer klaar zijn met verkeershufters die met knallende uitlaten en ronkende motoren het plezier in onze stad onder druk zetten. Anno 2025 is er een Rotterdamse Verkeersaso Aanpak en wordt deze door andere steden overgenomen. Daar zijn we trots op. Alleen zal het je als Rotterdammer niet ontgaan zijn dat onze stad nog altijd veel overlast ervaren van racende auto's. Verkeersasociaal gedrag zorgt niet alleen voor slapeloze nachten voor bewoners en ergernis bij de bezoekers en het personeel van horecaterrassen, maar ook voor onveiligheid in het verkeer. Wij zetten de Rotterdamse Verkeersaso Aanpak daarom voort en intensiveren onze inspanningen. We rollen geluidsflitsers uit en beboeten herrie. Voertuigen die zwaar overlast veroorzaken gaan direct naar een 'afkoelplek'; bij herhaling volgt inbeslagname en een gebiedsverbod. Werkgevers van maaltijd- en pakketbezorgers houden we verantwoordelijk bij veelvuldige overtredingen. Deelfietsen en

-scooters handhaven we strak op stallen en rijgedrag. In de ergste gevallen sluiten we straten af om de parade routes van verkeersaso's te doorbreken, zoals de Meent. Voor afsluitingen is de voorwaarde dat het niet ten koste mag gaan van de bereikbaarheid en doorstroming in onze stad.

MOBILITEIT

De kern van onze visie voor mobiliteit kan je in drie woorden samenvatten: bereikbaarheid, doorstroming en veiligheid.

Onze stad moet bereikbaar zijn voor iedere Rotterdammer, vanuit elke hoek van de stad en met elk type voertuig. Of je nu met de auto reist, op de fiets zit of de tram pakt: mobiliteit biedt vrijheid. En dat geldt niet alleen overdag, maar ook 's nachts.

Wij staan voor de vrijheid om te kiezen en we geloven niet in ontmoedigingsbeleid. Mensen kunnen verleid worden tot andere vervoermiddelen als de doorstroom goed is, vrijwel van deur-tot-deur te gebruiken is, comfortabel en veilig.

Een goede doorstroming van de stad

We beseffen dat er een balans moet zijn tussen gemotoriseerd verkeer aan de ene kant en veiligheid en welzijn aan de andere kant, vooral in een drukke en groeiende stad als Rotterdam.

Voor ons is mobiliteit geen kwestie van minder, maar van slimmer. Met digitalisering als aanjager zorgen we ervoor dat iedereen vanuit elke wijk binnen 30 minuten op werk, school of het ziekenhuis kan zijn. Zo maken we van Rotterdam een stad waar bereikbaarheid en vrijheid hand-in-hand gaan.

Onze acties:

- **Slimmer de doorstroom verbeteren.** We zetten in op slimme verkeerslichten, dynamisch gebruik van de rijbaan, eenrichtingsverkeer en digitale monitoring om knelpunten, zoals de verbindingen tussen Zuid en Noord, aan te pakken en de doorstroom te verbeteren.
- **Alleen minder autoverkeer als er alternatieven zijn.** We zijn bereid te onderzoeken of we het autoverkeer en parkeergelegenheid op meer plekken in de stad kunnen beperken, zodat er meer ruimte ontstaat voor groen, voetgangers en fietsers. Een belangrijke voorwaarde is dat het niet ten koste gaat van de bereikbaarheid en de doorstroom. Het is

belangrijk te onderkennen dat elke wijk een andere dynamiek kent en bewoners soms sterk van de auto afhankelijk zijn. Dit vraagt om een realistische benadering.

- **Gebruik maken van nieuwe technologie.** Als toekomstgerichte stad willen we nieuwe vormen van mobiliteit omarmen en serieus onderzoeken of de hyperloop valt in te passen op het ongebruikte stuk spoor tussen M4H en het Centraal Station. Hiermee onderstrepen we het imago dat we graag willen hebben: een stad die experimenteert en investeert in nieuwe technologieën.
- **Investing in ons openbaar vervoer.** Wij verwachten van Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) dat zij de komende jaren voldoende investeert om hoogwaardig openbaar vervoer in onze groeiende stad te bieden.
- **Inzet op P+R-locaties.** Wij ondersteunen het beleid om het aantal P+R-locaties aan de rand van de stad te verhogen en/of bestaande locaties uit te breiden.
- **Goed openbaar vervoer, ook als het donker is.** Een bruisende horecastad stopt niet om middernacht. Daarom voeren we een lobby voor een nachtnet voor de trein en de metro in de regio van Rotterdam.
- **Geen betaald parkeren buiten de ring.** Buiten de ring wordt geen betaald parkeren ingevoerd, uitgezonderd buurten waar een parkeerknelpunt moet worden opgelost en andere oplossingen niet reëel zijn.
- **Geen verhoging parkeertarieven.** Tarieven voor betaald parkeren in de stad worden niet verhoogd. Uitgezonderd indexatie voor inflatie of in buurten waar het een parkeerknelpunt kan oplossen en andere oplossingen daar niet reëel zijn (bijvoorbeeld extra parkeerplaatsen aanleggen of het verlagen van tarieven in omliggende buurten).
- **Eerst infrastructuur, dan woningbouw.** Grote woningbouwontwikkelingen moeten worden ondersteund door infrastructurele maatregelen.

Wij willen daarom dat bij nieuwe projecten aan de voorkant wordt nagedacht over bereikbaarheid en parkeren. Wegen, openbaar vervoer en parkeervoorzieningen moeten doelgericht en efficiënt worden geoptimaliseerd, zodat groei mogelijk blijft binnen realistische en betaalbare kaders.

Bereikbaarheid en welzijn: Rotterdam krijgt het allebei.

Rotterdam moet een stad zijn die goed bereikbaar is en een hoge leefkwaliteit biedt. Wij vinden dat het autoverkeer in de stad slimmer georganiseerd moet worden: niet met minder auto's als een doel op zich, maar om de doorstroom te verbeteren, verkeersdruk te spreiden en de luchtkwaliteit te verbeteren. Wij willen pas serieus praten over het beperken van autoverkeer en parkeergelegenheid als er voldoende alternatieven zijn, zoals goed openbaar vervoer, voldoende P+R-locaties en veilige fietsroutes. De bereikbaarheid voor bewoners, winkels, bezoekers en ondernemers moet gegarandeerd zijn. Daarom zetten wij in op slimme maatregelen: digitale monitoring, dynamisch gebruik van de rijbaan, eenrichtingsverkeer waar het nodig is en investeringen in alternatieve mobiliteit. Zo kunnen wij ruimte maken voor groen, gezonde lucht en wandel- en fietsroutes, zonder dat de stad vastloopt of automobilisten worden gepest, zoals eerder gebeurde bij de 's-Gravendijkwal. Elke wijk heeft een eigen dynamiek en veel bewoners zijn afhankelijk van de auto. Met een pragmatische, realistische aanpak combineren we bereikbaarheid met welzijn: slimme keuzes voor autoverkeer, stevige alternatieven voor andere vervoermiddelen en een stad die prettig en gezond is voor iedereen.

Bruggen en wegen

Goede wegen en bruggen zijn cruciaal. Ze zorgen voor een vlotte doorstroom van het verkeer, versterken de bereikbaarheid van werk, scholen en zorg en verbinden bewoners met elkaar. Investeren in onze infrastructuur is investeren in de ontwikkeling van de stad. Daarom pakken wij de verbetering van wegen en bruggen stevig aan: het versterkt de verbindingen tussen wijken, stimuleert economische groei en versterkt het welzijn in onze buurten.

Onze acties:

- **De derde Stadsbrug komt er.** De brug tussen Kratingen en Feijenoord wordt gerealiseerd. Tegen de derde Stadsbrug zijn betekent tegen de ontwikkeling van Rotterdam Zuid zijn. We zorgen dat hij goed aansluit op beide oevers en dat de verbeterde bereikbaarheid de kwaliteit van leven in de omliggende buurten, zoals De Esch, versterkt. Het bijzondere natuurgebied De Eschpolder wordt zo veel mogelijk met rust gelaten. De groene verbinding tussen het Kratingse Bos en de Maas en de Esch(polder) krijgt extra aandacht.
- **En daarna de vierde Stadsbrug.** Tegelijkertijd starten we de planvorming voor een vierde stadsbrug tussen M4H en Rotterdam Zuid.
- **Meer ruimte voor fietsers.** We leggen nieuwe fietsverbindingen aan, zoals een brug tussen Katendrecht en Charlois (Maashaven) en verbeteren bestaande routes, zodat fietsen een veilig en aantrekkelijk alternatief blijft.
- **Aandacht voor bekende knelpunten.** Om de doorstroom te verbeteren en wijken beter te ontsluiten, pakken we zes belangrijke knelpunten aan: Katendrecht, Kop van Zuid, Veer- en Parkhaven, Feijenoord, Nesseland en Hoogvliet.

Met deze aanpak zorgen we dat Rotterdam verbonden blijft, met goede voorzieningen en daardoor klaar is voor de toekomst. Goede infrastructuur is de ruggengraat van een sterke stad.

Luchthaven

Rotterdam The Hague Airport hoort bij een wereldstad als Rotterdam. De luchthaven is van grote waarde voor onze economie, het toerisme, de arbeidsmarkt, de bereikbaarheid van onze regio en het (internationale) vestigingsklimaat.

De bewegingsvrijheid die de luchtvaart gewone mensen biedt, is een van de grootste verworvenheden van de moderne tijd. Daarom moet het dus niet minder, maar schoner en stiller.

Waar sommige Rotterdammers en linkse partijen het bestaansrecht van de luchthaven in twijfel trekken, staan wij pal voor ons vertrouwde 'Zestienhoven'. We steunen de inspanningen van de luchthaven en de luchtvaartsector om schoner en stiller te worden en zien voor deze locatie een belangrijke rol weggelegd bij de ontwikkeling van schone energietoepassingen in de luchtvaart.

Onze acties:

- **Toekomst Rotterdam The Hague Airport.** We gunnen de luchthaven duidelijkheid, stoppen de discussie over haar voortbestaan en gaan verder met het gesprek om het schoner en stiller te maken.
- **Bedrijventerrein Rotterdam The Hague Airport.** Juist in het gebied rondom de luchthaven moet je niet inzetten op het bouwen van woningen, maar op bedrijvigheid. Rotterdam heeft een tekort aan bedrijventerreinen, dus bouwen we de bedrijventerreinen rondom de luchthaven verder uit met de focus op innovatieve luchtvaarttechnologie.
- **Bereikbaarheid.** De bereikbaarheid van de luchthaven kan beter georganiseerd worden. Inmiddels rijdt er, in aanvulling op bus 33, een zelfrijdende shuttle vanuit Meijersplein naar de luchthaven. Deze pilot zou permanent moeten worden.
- **Innovatie Agentschap voor Duurzame Luchtvaart.** We onderzoeken of een (Europees) agentschap kan worden gevestigd in samenwerking met TU Delft, gericht op elektrische vliegtuigen, waterstofoplossingen en synthetische kerosine. We trekken toonaangevende wetenschappers aan en maken experimenten met innovatieve proefvluchten mogelijk. Dit bouwt voort op onze keuze om onze economie te versterken met nieuwe vormen van energie.

SOCIAAL DOMEIN

Immigratie en integratie

In Rotterdam komt de hele wereld bij elkaar: inmiddels heeft ruim de helft van de Rotterdammers een (recente) migratieachtergrond. Met het overgrote deel van hen gaat het hartstikke goed. Ze leveren een enorme bijdrage aan onze stad, als ondernemers, als leraren, als wetenschappers, als agenten of als ambtenaren. Hun bijdrage aan onze stad verdient erkenning en waardering. Rotterdam kan niet meer zonder.

Tegelijkertijd schuurt te vaak nog steeds flink. Om de volgende stap met elkaar te kunnen zetten, moeten we de problemen constructief blijven benoemen en aanpakken. Ook als dat ongemak oplevert.

Ten eerste blijft de taalvaardigheid achter en beheerst ook de tweede en derde generatie immigranten het Nederlands gemiddeld onvoldoende. Ten tweede zien we dat mensen met een niet-Westerse migratieachtergrond behoorlijk zijn oververtegenwoordigd in de bijstand. Ten derde zien we dat in een aantal gemeenschappen de kernwaarden van de Nederlandse samenleving, zoals de gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen en van homoseksuelen, nog steeds niet worden omarmd. In Nederland is iedereen vrij om te denken wat hij of zij wil, maar treiteren en intimideren (of erger) mag nooit. Toch gebeurt dat vaak.

Daarnaast zien we dat het met name met jonge mannen met een migratieachtergrond te vaak misgaat. Ze worden te vaak onderdeel van een straatcultuur waarin wapens, geweld en criminaliteit worden verheerlijkt en zijn te vaak betrokken bij intimiderend gedrag op straat, opzichtig zwartrijden, vechtpartijen, levensgevaarlijk verkeersgedrag, messengeweld en drugshandel.

Het helpt niemand om hierover met meel in de mond te praten: het is de hoogste tijd om deze negatieve spiraal te doorbreken voordat onze stad ontwricht raakt en afglijdt naar wanorde.

We zijn toe aan een nieuw hoofdstuk in de discussie over integratie: een hoofdstuk waarin we verdere toenadering zoeken tot elkaar, maar ook vanuit het brede midden in de politiek duidelijk de problemen benoemen en aanpakken. We mogen het niet overlaten aan de flanken.

Onze acties:

- **Geen nieuwe statushouders.** Rotterdam heeft veel statushouders opgevangen en daarom moeten we de komende jaren grote achterstanden verwerken en ervoor zorgen dat iedereen die er al is goed aan het werk kan en integreert. Daarnaast hebben we te maken met krapte op de woningmarkt. Zolang de woningnood zo erg is als nu, blijft de poort van Rotterdam gesloten. We zullen het Rijk met een goede onderbouwing verzoeken onze stad te ontzien bij de verplichte herverdeling van statushouders. Zodra deze verdeling vervalt, zullen wij voor tien jaar geen statushouders opvangen, zodat we de stad wat ademruimte geven.
- **Geen nieuwe vluchtelingen van buiten Europa.** Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne heeft onze stad duizenden vluchtelingen opgevangen. Dat is onze humanitaire verantwoordelijkheid en we zijn er trots op dat het is gelukt. We blijven dit doen, voor de Oekraïners en, als het in de toekomst nodig zou zijn, andere Europeanen. We kunnen het maatschappelijk en financieel niet aan om ook nog vluchtelingen van buiten Europa op te vangen en zullen daar dan ook niet aan meewerken.
- **Meer grip op arbeidsmigratie.** De afgelopen jaren hebben veel Europese arbeidsmigranten hun weg naar Rotterdam gevonden. Zij werken vaak hard en voor een laag salaris. Een groep arbeidsmigranten, met name uit Polen en Roemenië, heeft besloten om te blijven. Het is van groot belang dat zij goed integreren door de Nederlandse taal te leren en Nederlanders te ontmoeten. Als dat niet lukt, riskeren we een herhaling van de problemen rond gastarbeiders uit de vorige eeuw. Daarom komt er een goed inburgerings- en ontwikkelaanbod voor Europese arbeidsmigranten. Wanneer werken niet lukt en een arbeidsmigrant dreigt af te glijden, werken we aan hun terugkeer. Samen met gemeenten uit andere landen zorgen we ervoor dat arbeidsmigranten niet onder valse bedoelingen naar Rotterdam worden gehaald.

- **Geen ‘positieve’ discriminatie.** De gemeente hanteert binnen haar eigen organisatie voor leidinggevendenden een quotum voor mensen met een niet-Nederlandse herkomst. Dit beleid stoppen we, want discriminatie kun je niet met discriminatie bestrijden. In plaats daarvan moet de kwaliteit van de kandidaat – en zijn of haar waarde voor het team – altijd voorop staan. Dan komt de gewenste ‘afspiegeling’ vanzelf. Daarnaast doet een quotum geen eer aan de complexe werkelijkheid rondom ‘diversiteit’, zoals opleiding, seksualiteit, woonwijk, ervaring en levensovertuiging. Zoals Neelie Kroes, voormalig Eurocommissaris, minister en First Lady van onze stad het ooit zo mooi zei: *“Quota zijn voor vissen, niet voor mensen”*.
- **Bescherming van onze waarden.** De westerse culturele waarden zijn voor ons niet onderhandelbaar. De gemeente grijpt alle middelen aan om indoctrinatie van kinderen via weekendscholen tegen te gaan. Aan de andere kant is het van belang dat Rotterdammers met wortels in bijvoorbeeld Polen en de Arabische wereld die talen goed beheersen. Ze kunnen daardoor een rol spelen in de (economische) samenwerking met deze landen. Daarom moet er in onze stad een transparant aanbod zijn van cursussen om die talen te leren. Op die manier krijgen Rotterdammers een alternatief voor weekendscholen waar zelfsegregatie wordt aangemoedigd.
- **De Rotterdamse identiteit.** Het is van groot belang dat wij Rotterdammers een eenheid vormen. We stimuleren dit door Rotterdamse symbolen en

verhalen zichtbaar te maken. Door bijvoorbeeld de Rotterdamse vlag te laten wapperen of het Rotterdams Cultureel Erfgoed beter en breder uit te dragen. Ook moet de gemeente stoppen met het in stand houden van zelfsegregatie, bijvoorbeeld via sportclubs. Verenigingen die expliciet gericht zijn op een etnische gemeenschap of religie, krijgen geen subsidie of andere overheidssteun.

- **Religie dring je niet op, maar is voor jezelf.** In een superdiverse stad is er plek voor verschillende geloven, maar als liberalen hechten wij zeer aan een strikte scheiding tussen kerk en staat. Religieuze activiteiten horen niet thuis op de gemeentebegroting. We geven geen subsidie aan religieuze activiteiten. Ook moet worden voorkomen dat geloofsgemeenschappen hun religie aan wijkgenoten opdringen. Dit betekent dat alle versterkte gebedsoproepen worden beperkt door eens per week, per kerk, moskee of ander gebedshuis.
- **Integratie en digitalisering.** Digitalisering biedt concrete kansen om de integratie te versnellen, de taalvaardigheid te versterken en jongeren perspectief te bieden. Denk aan digitale taalmodules die nieuwkomers sneller Nederlands leren. Of AI-ondersteunde onderwijstools die goed onderwijs mogelijk maken en aan digitale mentorprogramma’s waarin jonge Rotterdammers leren van rolmodellen, met verschillende achtergronden.

Een nieuwe fase in het migratiedebat

Rotterdam is een veelkleurige stad en dat koesteren we. Het is prachtig als mensen met verschillende achtergronden samen een sterke, vrije samenleving vormen. Dit is in de wereld van vandaag een bron van kracht. Maar het vormen van zo’n sterke, vrije samenleving gaat niet vanzelf. Als mensen elkaar niet kunnen verstaan en botsende waarden en gewoontes hebben, dan ondermijnt dat de samenhang. Wijken worden los zand. Mensen voelen zich niet meer thuis bij elkaar. Ook leidt zelfgekozen afzondering van immigranten in de eigen culturele gemeenschap tot zwakkere posities op de arbeidsmarkt, hogere bijstandsafhankelijkheid, meer armoede en ook meer vatbaarheid voor criminaliteit. Hoewel het in Rotterdam met heel veel immigranten hartstikke goed gaat, spelen deze problemen ook in onze stad. Het vormt nog steeds een bron van verdeeldheid en chagrijn.

Het is tijd voor een nieuwe benadering: we besluiten om met alle Rotterdammers die nu in onze stad zijn, er een succes van te maken. Om daarvoor de ruimte te krijgen die we nodig hebben, doen we een periode alles wat we kunnen om de toestroom van nog meer nieuwkomers te beperken. Oftewel: duidelijke grenzen stellen en actief werken aan verbinding en integratie. Dit betekent een pauze op de komst van nieuwe statushouders, zodat we eerst de achterstanden weg kunnen werken en de woningnood aan kunnen pakken. Asielopvang organiseren we alleen voor vluchtelingen uit onze eigen regio, zoals de Oekraïners.

Tegelijkertijd zetten we in op taalontwikkeling, integratie en de ontwikkeling van alle Rotterdammers. Positieve discriminatie en quota horen daar niet bij: kwaliteit moet altijd voorop staan. Het is bovendien niet nodig: in alle grote organisaties zien we hoe Rotterdammers met migratieachtergronden door de lagen heen omhoog klimmen, op eigen kracht.

Een ding zal nooit veranderen: wij staan voor onze westerse waarden. Vrijheid, gelijkwaardigheid en de scheiding van kerk en staat. We ondersteunen religieuze activiteiten niet met belastinggeld en we beperken opgelegde religieuze uitingen. Wij staan ook actief voor onze normen: de Nederlandse trots zit in onze welvaart, onze ijver, onze ordentelijkheid, het onderling fatsoen en in een beperkte rol van religie in het openbare leven.

Zo kiezen we voor erkenning van diversiteit, maar stellen we duidelijke grenzen en leggen we de nadruk op taal, werk, gedeelde waarden en een gezamenlijke Rotterdamse toekomst.

Armoede

Rotterdam is niet meer de armste stad van Nederland. En dat is niet het gevolg van het armoedebeleid. Armoede lossen we op door de economie te versterken, zodat er voldoende goedbetaalde banen zijn, waarmee Rotterdammers een eigen inkomen kunnen verdienen. We lossen armoede op door te investeren in goed onderwijs, zodat armoede niet van de ene generatie aan de volgende wordt overgedragen. En we lossen armoede op door grote concentraties van de goedkoopste woningen in zwakke wijken te doorbreken, zodat mensen uit alle economische lagen met elkaar in contact komen.

De sociale uitkeringen zijn de afgelopen jaren een aantal keer flink verhoogd. Uit doorrekeningen van het Nibud blijkt dat wie verstandig met z’n geld omgaat, zelfs van een bijstandsuitkering en alle toeslagen goed moet kunnen rondkomen. Daarnaast biedt de huidige arbeidsmarkt talloze kansen voor iedereen om aan de bak te komen of door te groeien naar een beter betaalde baan. Er is daarom geen rechtvaardiging meer voor de zeer kostbare en ruime gemeentelijke inkomensondersteuning die de afgelopen jaren is geboden.

In plaats daarvan investeren we in het vooruithelpen van Rotterdammers met geen of een laag inkomen.

- **Niet afremmen maar aanmoedigen.** De gemeente geeft meer inkomensondersteuning dan goed is. Wie in de uitkering zit, alle aanvullende regelingen gebruikt en slim boodschappen doet, kan zichzelf er makkelijk van overtuigen om niet te hoeven werken. Het remt dus de motivatie van mensen af om vooruit te komen. Dit is de armoedeval. Wij willen juist dat mensen wel worden aangemoedigd om hun best te doen en vooruit te komen. Daarom versoberen we de individuele inkomensvoet (ITT) tot het

uitgangspunt in de participatiewet. Het geldt dat we daarmee besparen investeren we gedeeltelijk in het intensiveren van de begeleiding van Rotterdammers uit de uitkering naar werk en in scholingsvouchers voor werk-naar-werk-trajecten.

Sport voor een sterke en saamhorige stad

Wij zien sport en bewegen als essentiële bouwstenen voor een gezonde, veilige en verbonden stad. Sport versterkt de fysieke en mentale gezondheid van de Rotterdammer, maar draagt bovenal bij aan de verbinding en saamhorigheid van onze samenleving. Sport verbreedert. Daarom zetten wij in op een sportbeleid dat vrijheid en verantwoordelijkheid combineert, met ruimte voor topprestaties en iedere Rotterdammer die gewoon lekker wil bewegen.

Onze acties:

- **Laagdrempelig sporten in elke wijk.** Iedere Rotterdammer moet de kans krijgen om te sporten, zonder drempels. Buiten sporten is gezond en verbindend. Daarom investeren we in outdoor fitness-apparaten, trapveldjes en calisthenics-parken in alle wijken.
- **Behoud Golfbaan Kralingen.** We kiezen voor het behoud van de Golfbaan Kralingen als unieke groene sportplek, midden in de stad.
- **Einde aan versnippering in de sportsector.** De sportsector in Rotterdam is versnipperd. Een duidelijke taakverdeling en nauwere samenwerking tussen Sportbedrijf Rotterdam, Stichting Topsport en Rotterdam Sportsupport is essentieel. Wij zien kansen in het samenbrengen van Stichting Topsport en het Sportbedrijf, zodat de exploitatie van

topsport- en breedtesport accommodaties beter op elkaar wordt afgestemd.

- **Elke vierkante meter sportcapaciteit benutten.** Iedere vierkante meter sportcapaciteit telt: geen verspillen, maar benutting. Daarom zetten we in op optimale bezetting en verminderen we leegstand door slimme verhuur en co-gebruik. Zo zorgen we dat sportaccommodaties maximaal worden ingezet.
- **Rotterdam is een wereldstad en verdient sport van wereldformaat.** Grote sportevenementen in de stad kosten veel geld en vragen veel van onze hulpdiensten. Ze moeten dus voldoende opleveren voor de stad. Daarom zetten we in op een serieus onderzoek naar grote, incidentele sportevenementen, om hun economische, sociale en culturele waarde in kaart te brengen.
- **De Marathon groeit.** We staan positief tegenover een stapsgewijze uitbreiding van het aantal deelnemers van de Marathon, om ervoor te zorgen dat het evenement relevant blijft op het wereldtoneel en zodat zoveel mogelijk mensen de kans krijgen De Mooiste te lopen.
- **Sport vanaf jonge leeftijd stimuleren.** Sport voorkomt problemen voordat ze ontstaan. In samenwerking met scholen stimuleren we sportdeelname vanaf jonge leeftijd, onder andere tegen overgewicht en schooluitval.
- **Sterke verenigingen helpen groeien.** We geloven in de kracht van sterke sportverenigingen en helpen hen met verduurzaming, het verlagen van kosten en het groeien van ledenaantallen.
- **Veilige verenigingen en veilige routes.** We werken samen met sportverenigingen om te investeren in veilige sportlocaties, wat betreft sociale veiligheid op de vereniging zelf en de routes die kinderen nemen om er te komen.
- **Feyenoord als maatschappelijk voorbeeld.** We steunen maatschappelijke initiatieven van topclubs zoals Feyenoord, omdat zij een positieve impact kunnen hebben op jongeren in probleemwijken. Dit voorkomt criminaliteit en vergroot de veiligheid.
- **Zero tolerance voor grensoverschrijdend gedrag.** We voeren een zero tolerance-beleid tegen grensoverschrijdend gedrag in de sport. Daarom gaan we aan de slag met:

- Intrekken van subsidie of stopzetten van samenwerking bij aanhoudende problemen.
- Clubs die wel aantoonbaar investeren in sociale veiligheid worden positief uitgelicht.
- **Aandacht voor sport bij stedelijke ontwikkeling.** Wij willen dat onze woningbouwambities hand in hand gaan met een sterke stedelijke leefkwaliteit. Verdichten doen we op een goede manier, met oog voor sportvoorzieningen, openbaar vervoer, groen, horeca en detailhandel. Waar ruimte het toelaat, investeren we in extra sportzalen en -velden, zodat groei van de stad gepaard gaat met vitaliteit.

Veteranen

Wij willen dat de overheid goed zorgt voor haar veteranen. Daar maken we geld voor vrij. Hiermee erkennen en waarderen we de inzet van de Rotterdamse veteraan.

- **Veteranenhuis:** we stelden al eerder voor een veteranenhuis in Rotterdam op te richten. Als het aan ons ligt realiseren we dat de komende periode en zorgen we voor een doorlopende financiering.
- **Waardering:** veteranen krijgen een duidelijk en vast aanspreekpunt bij de gemeente en we garanderen zaken als een Veteranendag en witte anjerperkjes (in De Esch en dorpen als Rozenburg en Hoek van Holland). We verwelkomen en ondersteunen initiatieven en aandacht voor veteranen.
- **Zorg:** veteranen hebben recht op extra zorg, maar weten die vaak niet te vinden. We zorgen ervoor dat deze zorg toegankelijk is door bij hulpvragen van Rotterdammers aan de gemeente automatisch te checken of de vraag vanuit een veteraan komt. We bieden veteranen en families van militairen maatwerk bij hulpvragen.

Onderwijs

Iedere Rotterdammer, klein of groot, verdient het beste onderwijs. Op school leggen kinderen de basis voor hun toekomst. Ze leren er fundamentele vaardigheden, zoals taal, rekenen en normen en waarden. Maar ook andere vaardigheden, zoals sociale omgangsvormen en hoe je met technologie omgaat.

Rotterdam heeft een indrukwekkend en divers onderwijsaanbod, van de basisschool tot de universiteit. Onze ambitie is dat ieder kind in onze stad de kans krijgt om zich volledig te ontwikkelen, ongeacht achtergrond of startpositie. Dat vraagt om sterke scholen, goede leraren en een omgeving die sociale veiligheid en kansengelijkheid waarborgt.

We willen het technisch onderwijs aantrekkelijker maken en zorgen dat er voldoende instroom is in vitale sectoren, zoals het Scheepvaart- en Transportcollege. Tegelijkertijd willen we de overgang van school naar werk soepeler laten verlopen. Onderwijs en bedrijfsleven moeten samenwerken om jongeren goed te begeleiden, zodat zij na hun studie of stage een duurzame plek op de arbeidsmarkt vinden. Dat betekent voor het onderwijs meer 'doorbegeleiden' en voor het bedrijfsleven meer 'inbegeleiden'.

De gemeente kan hier het verschil maken door heldere randvoorwaarden te scheppen: goede schoolhuisvesting, sterke maatschappelijke ondersteuning rondom scholen en optimale faciliteiten voor leraren en leerlingen. Daar zetten wij ons vol op in, zodat Rotterdamse kinderen en jongeren met talent vol zelfvertrouwen de toekomst tegemoet kunnen gaan.

Onze acties:

- **Een gezamenlijke aanpak.** We ondersteunen platforms als Onderwijspower van VNO-NCW, waarin onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en de gemeente met elkaar afspraken maken over de gezamenlijke opgaven rondom het onderwijs en de arbeidsmarkt.
- **Verleiding tot de haven en techniek.** Met het nieuwe Portlantis op de Maasvlakte heeft Rotterdam een unieke kans om een nieuwe generatie te enthousiasmeren voor een carrière in de haven en de techniek. Onze haven is een bron van innovatie en biedt duizenden kansen voor jonge mensen die willen bouwen aan de toekomst van energie, logistiek en maritieme techniek. Om dit potentieel volledig te benutten, gaan de gemeente, het havenbedrijf en het STC samen werken aan een

sterke en permanente campagne. Zo laten we zien dat werken in de Rotterdamse haven niet alleen belangrijk is, maar ook inspirerend, uitdagend en vol mogelijkheden zit.

- **Samenwerking binnen de Triple Helix.** Het is belangrijk dat we regionaal samenwerken: onderwijsinstellingen als STC, Albeda, Zadkine en het Proces- en Maintenance College moeten zich samen met het bedrijfsleven inspannen om Rotterdammers op te leiden voor de banen van morgen, in de Rotterdamse Haven. We willen daarvoor meer gerichte publiek-private onderwijsprogramma's opzetten. In deze programma's bouwen havenbedrijven en onderwijsinstellingen een gezamenlijk curriculum op voor de techniek, logistiek en energietransitie.
- **Optimaal gebruik van schoolgebouwen.** De gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor de schoolgebouwen in Rotterdam. Op dit moment wordt die ruimte niet overal even efficiënt gebruikt. Sommige scholen kampen met tekorten, terwijl andere scholen juist leslokalen over hebben. Wij willen hier slimmer mee omgaan. Dat betekent dat we niet inzetten op nieuwbouw, maar op optimaal gebruik van de bestaande capaciteit. De middelen die daardoor vrijkomen, investeren we in het onderhoud, de verbetering en de verduurzaming van onze schoolgebouwen. Zo zorgen we ervoor dat Rotterdamse kinderen en leraren onderwijs krijgen in moderne, veilige en gezonde gebouwen, die klaar zijn voor de toekomst.
- **Dagprogrammering van het NPRZ.** De dagprogrammering van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft zich in de afgelopen jaren bewezen als een effectief middel om leerprestaties te verhogen, kinderen weerbaarder te maken en docenten te ontlasten. Ook kan door de dagprogrammering een groter deel van de reguliere lestijd worden gebruikt voor taal en rekenen. De effecten daarvan zijn aantoonbaar positief. Wij gaan hier dus mee door.
- **Focus op digitale vaardigheden.** Het is ontzettend belangrijk dat kinderen digitale vaardigheden leren, voor hun toekomst maar ook voor de digitale weerbaarheid van de stad. Daarom stimuleren we leerprogramma's over cyberveiligheid op basisscholen en middelbare scholen, in samenwerking met IT Campus, lokale IT-professionals en de politie.

- **IT Campus Rotterdam wordt het merk voor IT-onderwijs in Rotterdam.** Met IT Campus onderscheidt Rotterdam zich ten opzichte van andere steden met praktisch IT-onderwijs op verschillende - op elkaar aangesloten niveaus - met een sterke koppeling tussen het voortgezet onderwijs en het bedrijfsleven. Wat ons betreft wordt IT Campus een begrip. Heb je IT talent nodig voor je bedrijf? Wil je je medewerkers digitaal vaardig maken? Dan ga je naar IT Campus. Wat kan de gemeente doen? IT Campus omarmen met een gezamenlijke aanpak voor het versterken van IT- en digivaardig talent voor de stad en de gemeente. En Rotterdam kan met een gericht PR-campagne, IT Campus Rotterdam neerzetten als instituut.

TU Delft - Campus Rotterdam

TU Delft heeft de ambitie uitgesproken om drie nieuwe opleidingen te starten in Rotterdam, onder de titel Campus Rotterdam. Het gaat om Health Tech, Climate & Energy Systems Engineering en Resilient Living Environment. De TU Delft wil in Rotterdam gefaseerd groeien naar een volwaardige campus, met ongeveer 10.000 studenten. Het doel is om in 2026 te beginnen met de voorlichting voor deze nieuwe opleidingen en in 2027 de eerste 'Delftse' opleidingen van start te laten gaan.

De Campus Rotterdam is een prachtige aanvulling op het rijke onderwijsaanbod in Rotterdam. De opleidingen passen naadloos bij het DNA van Rotterdam en zijn een enorme impuls voor de ontwikkeling van de Rotterdamse economie.

Wij zetten dan ook alles op alles om van Campus Rotterdam een succes te maken. De focus moet in eerste instantie liggen op de financiering van deze opleidingen. Pas in een latere fase is de uiteindelijke locatie van Campus Rotterdam van belang.

Onze acties:

- Ondersteuning van de TU Delft. Wij ondersteunen TU Delft intensief met de aanvraag en het verkrijgen van de noodzakelijke Rijksfinanciering en van mogelijke aanvullende financiering vanuit het bedrijfsleven en vermogensfondsen.
- Bijdrage van het Rijk en de gemeente. De Rijksoverheid compenseert de Universiteit per student en pas bij afronding van de opleiding. Wij dragen bij aan de financiering van het (werk)kapitaal dat nodig is om de studies van start te kunnen laten gaan.
- Ondersteuning bij huisvesting. We faciliteren de huisvesting van Campus Rotterdam in bestaande gebouwen, op logische plekken in de stad, zoals bijvoorbeeld de opleiding 'Health Tech' op de campus van het Erasmus MC.

ZORG

We staan klaar voor mensen die het echt nodig hebben

De gemeente is verantwoordelijk voor zorg van goede kwaliteit, die dichtbij de mensen staat en betaalbaar is. Wij richten ons op zorg en ondersteuning voor wie het echt nodig heeft en zetten in op preventie en samenwerking in de wijk. Zo houden we de zorg beschikbaar en toekomstbestendig.

De Wmo en de jeugdzorg zijn de belangrijkste, maar ook de duurste zorgtaken van de gemeente. De kosten zijn de afgelopen jaren enorm gestegen. Zo geven we aan jeugdzorg inmiddels drie keer zoveel uit als twintig jaar geleden. We willen dat wie zorg nodig heeft die ook krijgt, maar we moeten de zorg ook toegankelijk en betaalbaar houden.

Om de stijgende zorgkosten te beheersen, zetten we in op preventie, zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Niet elke hulpvraag vereist professionele zorg: persoonlijke aandacht, mantelzorg of een zinvolle dagbesteding zoals vrijwilligerswerk zijn vaak al voldoende. Zo houden we ruimte over voor mensen die professionele ondersteuning echt nodig hebben. We maken scherpe keuzes zodat zorg, zoals jeugdzorg of Wmo, beschikbaar blijft voor wie die echt nodig heeft.

Alle acties die wij voorstellen, zorgen ervoor dat de groei van de zorgkosten afneemt. We bezuinigen dus niet op menselijke zorg, maar willen grip krijgen op de stijgende zorgkosten.

Onze acties:

- **Zorgkosten betalen met zorggeld.** Het mag niet zo zijn dat de alsmaar stijgende zorgkosten ertoe leiden dat andere taken van de overheid niet meer worden uitgevoerd. Daarom moeten overschrijdingen binnen het huidige zorgbudget worden opgevangen. Het zorgbudget mag niet groeien.
- **Participatie is het beste medicijn.** Mee blijven doen in de samenleving is de beste manier om te voorkomen dat mensen in een negatieve spiraal terechtkomen.

- **Vroeg problemen signaleren.** We investeren in de vroege signalering van (gezondheids) problemen via huisartsen, scholen en wijkteams. Op deze manier worden problemen als mentale gezondheid, schulden en uitdagingen in de opvoeding snel opgepakt. Samen met sportclubs, welzijnsorganisaties en maatschappelijke partners organiseren we activiteiten en ondersteuning om in contact te blijven met mensen.
- **Schuldpreventie voor een goede gezondheid.** We zetten ook in op schuldpreventie via voorlichting en vroegtijdige hulp om te voorkomen dat mensen in een schuldenspiraal terechtkomen, met alle stress en gezondheidsklachten die daarbij komen kijken.
- **Regie over de eigen gezondheid.** Mensen zijn niet hun aandoening. Om mensen in een zorgtraject - van jeugdzorg tot ouderenzorg - regie over de eigen gezondheid te geven en hun zelfredzaamheid te versterken, moedigen wij zorgverleners die zijn verbonden aan de gemeente, aan om 'Positieve Gezondheid' te hanteren als uitgangspunt voor hun zorgverlening. Dit betekent dat we verder kijken dan alleen een medische diagnose. Het gaat erom hoe mensen zich echt voelen en hoe ze functioneren, fysiek, mentaal en sociaal. Denk aan veerkracht, zelfredzaamheid, zingeving en het blijven meedoen in de maatschappij. Die brede blik helpt om zorgtrajecten niet te laten draaien om beperkingen, maar om kansen.

Jeugdzorg: terug naar de basis

Kinderen en jongeren moeten veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien. Op dit moment wordt de jeugdzorg veel te snel ingeschakeld, met overbelasting van de jeugdzorg als gevolg. Wij willen jeugdzorg die werkt: sneller, effectiever en met het kind centraal. Niet alles is jeugdzorg; lichte opvoedvragen horen thuis in de wijk. We helpen gezinnen die vastlopen, zonder onnodige bureaucratie.

Onze acties:

- **Maatwerk voor gezinnen.** We kiezen voor een gezinsgerichte aanpak. Multidisciplinaire teams bieden maatwerk, gericht op het versterken van het gezin en de eigen omgeving. Preventie loont: scholen, huisartsen en sportclubs signaleren vroeg, zodat we zware zorg voorkomen.
- **Aanpak wachttijden.** Wachttijden worden aangepakt door procedures te versimpelen en in te zetten op bewezen effectieve hulp. Jeugdzorg blijft beschikbaar voor wie het echt nodig heeft, via regionale samenwerking. Jongeren die de zorg verlaten, krijgen begeleiding richting onderwijs, werk en een zelfstandig leven.

Wmo en wijkteams: dichtbij, doelmatig en zonder rompslomp

Rotterdamers moeten kunnen rekenen op passende hulp als het echt nodig is, zonder te verdwalen in formuleren of loketten.

De Wmo moet eerlijk, doelmatig en begrijpelijk zijn: niet voor wie het zelf kan, maar wel voor wie het echt nodig heeft. Wijkteams spelen hierin een centrale rol. Zij moeten snel kunnen schakelen en doen wat werkt.

Onze acties:

- **Deskundige wijkteams.** We investeren in de deskundigheid van wijkteams, zodat (zorg) professionals goed kunnen beoordelen, doorverwijzen en ondersteunen.
- **Betere samenwerking.** We versterken de samenwerking tussen wijkteams, huisartsen, scholen, woningcorporaties en welzijnspartners. We zorgen voor snelle en duidelijke toegang tot ondersteuning, pakken overgebruik aan en zetten in op hulp die werkt.
- **Ruimte voor wijkteams.** Wijkteams krijgen meer ruimte voor maatwerk, maar werken altijd binnen heldere kaders en met resultaatverantwoording.

Kwetsbare Rotterdammers: ondersteuning op maat

Iedere Rotterdammer telt. Wij vinden dat de gemeente moet doen wat nodig is: gericht, professioneel en zonder betutteling. Zo zorgen we dat ook kwetsbare Rotterdammers goed kunnen meedoen.

Wij staan voor een stad waar mensen op eigen benen kunnen staan en waar we elkaar helpen als het nodig is. Kwetsbare inwoners – zoals ouderen, mensen met een beperking of psychisch kwetsbaren – verdienen bescherming, passende hulp en ruimte om mee te doen in de samenleving.

- **Doorbreken eenzaamheid.** Daarom zetten we in op het doorbreken van eenzaamheid met speciale aandacht voor ouderen, jongeren en mensen met een beperking. Via ontmoetingsplekken en het aanmoedigen van wijkactiviteiten zorgen we dat niemand buiten de boot valt.
- **Beschermd wonen.** Beschermd wonen organiseren we goed en passend. Voor wie (tijdelijk) niet zelfstandig kan wonen, bieden we veilige woonvormen met begeleiding, dichtbij en met oog op de doorstroom naar zelfstandigheid.
- **Aanpak verward gedrag.** Politie en handhaving zijn te veel tijd kwijt aan meldingen van verward gedrag. We versterken daarom laagdrempelige ondersteuning bij psychische kwetsbaarheid. De inzet op ambulante GGZ, hulp aan huis en het aanpakken van verward gedrag wordt uitgebreid. Mentale gezondheid hoort bij goed gemeentelijk beleid, zeker voor jongeren, studenten en andere risicogroepen.
- **Ouderenzorg.** Ouderenzorg moet op maat zijn. Ouderen verdienen de mogelijkheid om veilig en zelfstandig oud te worden in hun eigen buurt. We zorgen voor meer levensloopbestendige, toegankelijke woningen en goede wijkvoorzieningen.
- **Mantelzorg.** Mantelzorgers ondersteunen we praktisch en gericht, zonder hun rol over te nemen.
- **Cultuur als oplossing voor maatschappelijke vraagstukken.** Cultuur draagt bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Maatschappelijke opdrachten vanuit bijvoorbeeld de zorg kunnen een positief effect hebben op zowel de zorg als de culturele sector. Denk aan beweeg- en kunstsessies in verzorgingshuizen om mobiliteit

en stemming te verbeteren, of ‘muziek als medicijn-workshops’ in ziekenhuiskamers ter vermindering van stress en pijn. Maar denk ook aan creatieve ontmoetingsgroepen voor mantelzorgers om uitval te voorkomen. We starten een pilot met opdrachten aan cultuurmakers binnen het beleidsdomein Zorg, gericht op preventie. De doelstelling: kostenbesparingen bij het beleidsdomein Zorg. Door vroege signalering, minder doorverwijzingen, kortere opnames en hogere zelfredzaamheid dalen de zorgkosten per deelnemer. Wij brengen de kostenbesparingen in kaart. Met deze concrete pilot tonen we aan dat cultuurmakers een waardevolle, preventieve rol kunnen spelen in de zorg en dat dit leidt tot meetbare kostenbesparingen.

EEN KLEINE, KRACHTIGE EN EFFECTIEVE OVERHEID

De tijd van de gemeente als manusje-van-alles is in Rotterdam echt voorbij. De gemeente moet zich beperken tot haar kerntaken.

Dat neemt niet weg dat de diensten van de gemeente van zeer hoge kwaliteit moeten zijn. Om die kwaliteit te waarborgen, moeten we gebruik maken van nieuwe technologieën en werkmethodes.

De gemeente moet de vruchten plukken van de digitale revolutie op het gebied van kunstmatige intelligentie (AI). Als we AI goed en zorgvuldig gebruiken, kunnen we als gemeente een grote sprong maken in efficiëntie en effectiviteit.

Daarnaast valt in Rotterdam nog veel winst te behalen met het toepassen van moderne (gedrag) ontwerpmethodieken, om alle vormen van dienstverlening beter te laten werken voor onze bewoners.

We moeten ook niet vergeten dat er de komende jaren een grote pensioengolf op ons afkomt. Het gevolg daarvan is een lange periode van extreme krapte op de arbeidsmarkt. Om in die context voldoende goede mensen aan te trekken, moet de gemeente koploper zijn in goed werkgeverschap en de organisatiecultuur richten op prestaties en resultaten.

Sterk en efficiënt bestuur

Een kleine en sterke gemeente, dat is ons doel. Zo'n gemeente heeft trotse en dienstbare ambtenaren die op professionele wijze burgers zo goed en zo snel mogelijk helpen.

Rotterdamers verdienen een uitstekende service van de gemeente, zonder onnodige bureaucratie en ingewikkelde regels: efficiënt, verantwoordelijk en met oog voor de privacy en veiligheid.

Een sterke gemeente komt er niet vanzelf, daar moet je als stadsbestuur continu aan werken.

Onze acties:

- **AI inzetten voor een slimmere overheid.** De AI-revolutie verandert alles, ook de overheid. We grijpen deze kans met beide handen aan. We richten een centrale AI-eenheid op onder de gemeentesecretaris die met kennis, daadkracht en tempo inzet op AI-toepassingen die ambtelijke processen versnellen en vereenvoudigen. Minder papierwerk, minder mensen, meer resultaten. Met een investeringsbudget zorgen we dat de gemeente vooruitloopt in plaats van achteraan hobbelt.
- **Digitale vaardigheden als norm.** De gemeente moet kunnen omgaan met nieuwe technologie. Dat vraagt om goed opgeleide, digitaal vaardige professionals die snel en adequaat kunnen handelen. We investeren daarom in scholing en professionele ontwikkeling, zodat ambtenaren meebewegen met de tijd én burgers beter van dienst zijn. We maken digitale weerbaarheid onderdeel van het dagelijkse werk. Waar het kan, zetten we hier IT Campus Rotterdam voor in.
- **Wachlijsten aanpakken met technologie.** De wachtlijsten in de jeugdzorg en de geestelijke gezondheidszorg lopen uit de hand. Dat moet en kan anders. We doorbreken taboes rond gegevensdeling tussen instanties en zorgen dat relevante hulpverleners toegang hebben tot de juiste informatie: zorgvuldig en privacybewust. Alleen op deze manier houden we de zorg bereikbaar voor wie het echt nodig heeft.
- **Goed leiderschap en een betere overheid.** De overheid heeft te veel managers die controleren in plaats van sturen. Wij willen een ambtelijke top die werkt aan duidelijke doelen, meetbare resultaten en een gedeelde teamverantwoordelijkheid. Daar horen moderne leidinggevendenden bij. Mensen die niet presteren worden vervangen en functies die niets toevoegen, schrappen we. We straffen een afwachtende houding af en belonen prestaties.

- **Testen of beleid werkt, niet hopen dat het werkt.** Steeds meer organisaties zetten testteams in die beleid toetsen op effectiviteit. Ook Rotterdam krijgt zo'n team. Geen dikke beleidsnota's zonder praktijktoets, maar direct meten wat wel werkt en snel bijsturen wat niet werkt. Zo sluiten we beter aan bij de leefwereld van Rotterdammers.
- **De kracht van ervaring benutten.** Veel vitale gepensioneerden willen vrijwillig bijdragen. Hun ervaring is goud waard. We ontwikkelen programma's waarmee zij binnen de gemeentelijke organisatie aan de slag kunnen. Zo besparen we kosten, vergroten we de capaciteit en brengen we kennis en betrokkenheid terug in de stad.

Project: Optimalisatie van het personeelsbestand

Elke grote organisatie kijkt eens in de zoveel jaar kritisch naar de omvang en de efficiëntie van haar eigen personeelsbestand. Niet alleen vanwege de kosten, maar omdat je wil dat de organisatie goed blijft functioneren.

Als je dit niet doet, krijg je een steeds groter wordende organisatie die uiteindelijk helemaal vastloopt. Kijk naar onze gemeente: voor de corona pandemie had de gemeente 11.000 fte in dienst en dat zijn er nu ongeveer 14.000 fte. Daar komt de externe inhuur nog bovenop. In 2024 is voor 130 miljoen euro ingehuurd en dat is 30 miljoen meer dan de begroting. De grote vraag is natuurlijk: zijn zoveel medewerkers echt nodig?

We kiezen voor een kleine, maar sterke overheid. Door te focussen op de kerntaken willen we het ambtenarenapparaat zo klein en efficiënt mogelijk houden. Ook houden we goed in de gaten hoeveel externe krachten de gemeente inhuurt.

Met het project "Kiezen voor Rotterdam" heeft de gemeente een bezuinigingsoperatie in gang gezet. De resultaten hiervan zijn wisselend, zo is de inhuur alleen maar toegenomen. Wij willen veel verder en harder ingrijpen in de organisatie.

Onze acties:

- **We verlagen het personeelsbestand van de gemeente.** Aan het einde van de volgende raadsperiode willen we dat de gemeente Rotterdam nog maar 13.000 mensen in dienst heeft, dat wil zeggen een vermindering van 7% ten opzichte van de begroting van 2025.
- **We verlagen structureel externe inhuur.** We leggen de externe inhuur aan banden, wederom met een vermindering van 7% ten opzichte van de begroting van 2025.
- **We brengen infrastructuur in lijn.** We brengen de infrastructuur (huisvestingskosten, ict-middelen, licentiekosten, kantoorwerkplekken, etc.) die bij een kleiner personeelsbestand hoort, in lijn met ons doel.
- **Terugkerende evaluaties en controles.** Elke gezonde organisatie controleert regelmatig of haar personeel efficiënt en effectief werkt en neemt maatregelen als dat nodig is. Ook voor een gemeente als Rotterdam zou dit een normale procedure moeten zijn. Daarom willen we dat de gemeente om de paar jaar evalueert of de organisatie nog soepel werkt of te groot wordt.

Gezonde en betrouwbare gemeentefinanciën

Wij staan voor een gezonde, betrouwbare en voorspelbare gemeentebegroting. Gezond, omdat inkomsten en uitgaven in balans moeten zijn. Betrouwbaar, omdat begrotingen haalbaar en betaalbaar moeten zijn. Voorspelbaar, omdat we moeten werken met realistische plannen en doelen.

We vinden het belangrijk dat de gemeente regelmatig controleert of budgetten nog nodig zijn. Zo voorkomen we dat geld blijft stromen naar problemen die achterhaald zijn of al zijn opgelost, terwijl andere zaken juist meer aandacht verdienen.

We bewaken de portemonnee van de Rotterdammer. Gemeentelijke lasten moeten zo laag mogelijk blijven. Daarom verhogen wij de Onroerendezaakbelasting (OZB) niet om politieke wensen of tegenvallers in de begroting te dekken; alleen een beperkte indexatie is toegestaan. Wij kijken naar oplossingen binnen de bestaande begroting en naar het efficiënter besteden van iedere euro. Zo zorgen we voor een betrouwbare gemeente die haar financiën op orde houdt, zonder de Rotterdammer onnodig op te zadelen met hogere belastingen. De Rotterdammer is geen melkkoe.

Onze acties:

- **Waar mogelijk verlagen we de belasting.** Het stadsbestuur moet zorgvuldig omgaan met het belastinggeld van de Rotterdammers en altijd werken met het besef dat elke euro van onze bewoners komt. We bekijken elke uitgave kritisch, zodat we de belasting kunnen verlagen waar dat kan. De OZB wordt niet verhoogd.
- **Rotterdammers hebben een verantwoordelijkheid.** We zijn niet bang om moeilijke keuzes te maken: de gemeente kan en hoeft niet alles op te lossen. Dat kunnen Rotterdammers zelf vaak beter. Daarom moeten mensen de ruimte krijgen om zelf verantwoordelijkheid te nemen en de regie te pakken in hun eigen leven.
- **Schrappen van oud beleid.** Nieuw beleid komt er alleen als bestaand beleid wordt geschrapt. Zo voorkomen we overbodige regels en kosten.
- **We doen wat moet en niet meer.** Rondom het armoedebelief doen we wat we wettelijk moeten doen, maar stoppen met andere uitgaven. Het voorkomen van armoede pakken wij aan door mensen aan het werk te krijgen.

- **We bezuinigen op geld dat blijft liggen.** Wij bezuinigen op kosten die in de afgelopen periode wel zijn gereserveerd, maar niet zijn uitgegeven, zoals bijvoorbeeld het 'budget onderwijsachterstanden' (de zogenaamde onderuitputting). Het heeft geen zin om geld te reserveren en het vervolgens niet uit te geven. We halen dit geld terug en kijken opnieuw wat we wel en wat we niet uit willen geven. Deze keuzes beschrijven we in dit verkiezingsprogramma.
- **We kijken kritisch naar grote uitgaven.** We zetten een extra taakstelling op de programma's zorg en welzijn.
- **Gratis OV.** We schrappen gratis OV en schrappen gratis diensten van de gemeente die niet meer nodig zijn en/of financieel niet meer houdbaar zijn.

Wijkraden

De kerntaak van de wijkraden ligt in hun adviesfunctie. Het is inmiddels een cliché, maar de wijkraden zijn de ogen en oren van het stadsbestuur in de wijk. Zij weten wat er speelt in de wijken, organiseren de participatie van bewoners en signaleren misstanden en kansen. Zij houden het college scherp door gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen.

De afgelopen 8 jaar wisselden we op wijkniveau twee keer van bestuursvorm: deelgemeenten werden gebiedscommissies en die werden vervolgens wijkraden. Wij vinden het stelsel van 37 wijkraden en 2 dorpsraden te versnipperd, maar willen niet nog een keer het systeem omgooien. Daarom kiezen wij ervoor om in elk geval deze periode alleen verbeterpunten aan te brengen en vervolgens te evalueren hoe we bewoners het beste kunnen betrekken bij het beleid van de gemeente.

Onze acties:

- **Een zelfstandige en goed geïnformeerde wijkraad.** Wijkraden kunnen hun taak zinvol vormgeven als ze op tijd worden geïnformeerd over belangrijke besluiten of voorgenomen beleid. Op die manier kunnen wijkraden op tijd beginnen met opstellen van advies en krijgt beleid meer draagkracht in de stad. We moeten daar als gemeente aan blijven werken. Tegelijk waken we ervoor dat de samenwerking tussen het college en de wijkraad niet de voortgang van grote en belangrijke projecten frustreert, zoals het bouwen van woningen. Het is ook van belang dat zij het wijkbudget met enige vrijheid kunnen inzetten voor zaken die zij van belang vinden en waar de Rotterdammer werkelijk en snel mee geholpen is.

- **We zijn voor een gekozen wijkraad.** Wij houden vast aan een gekozen wijkraad met een lijstenstelsel en wijzen een ondemocratisch systeem van loting af. Wijkbewoners kunnen dan stemmen op kandidaten van politieke partijen of andere organisaties die op het stembiljet staan.
- **..met een verbeterde zetelverdeling.** Afgelopen verkiezingen werden de zetels verdeeld op basis van het aantal stemmen dat de kandidaten kregen in plaats van het aantal stemmen dat partijen/organisaties kregen. Daardoor kan het gebeuren dat er maar één iemand of zelfs niemand van een bepaalde politieke partij in de wijkraad komt, terwijl er genoeg wijkbewoners voor die politieke partij hebben gestemd. Dit vinden wij ondemocratisch, omdat er geen goede representatie is van politiek geluid. Bovendien brengt het kandidaten die politieke kleur bekennen in het nadeel. De bewering dat de wijkraad niet politiek is, wijzen wij af. Het afwegen van belangen is altijd politiek, zo ook het uitbrengen van advies.
- **Kleine Kernen.** Rotterdam kent vier dorpse gemeenschappen, Rozenburg, Hoek van Holland, Pernis en Heijplaat, die elk hun eigen uitdagingen kennen op het gebied van wonen, veiligheid, bereikbaarheid en voorzieningen. Het Kleine Kernen Programma 2030 biedt hiervoor het noodzakelijke maatwerk en verdient voortzetting na 2030. De Rotterdamse VVD wil deze dorpen vitaal houden door blijvend te investeren in hun unieke positie en door een wethouder 'kleine kernen' structureel te borgen in het bestuur.

Vv
D